henri krasucki

Sendikalar ve Sınıf Savaşımı

SORUN YAYINLARI

13
SENDİKALAR VE SINIF SAVAŞIMI Henri Krasucki

SORUN YAYINLARI 13
Birinci Baskı : Ocak 1977
Kitabın Özgün Adı Syndicats et lutte de classes

Dizgi ve düzenleme: Metin Dizimevi ★ Baskı: Özdem Kardeşler Matbaası
Kapak baskı: Som Sade Ofset ★ Cilt: Metin Mücellithanesi.

Henri Krasucki

SENDİKALAR VE SINIF SAVAŞIMI

Çeviren **A. Kesim**

SORUN YAYINLARI
Boyacı Ahmet Sokak Nuribey Han K/3 No: 307
Çemberlitaş/İst.
Yazışma ve İşteme Adresi: P.K. 231 Aksaray/İst.

İÇİNDEKİLER

		Sayfa
	ÖNSÖZ	5
	ÖNSÖZ (Georges Seguy, CGT Genel Sekreteri)	7
1.	SÖZCÜKLER VE OLGULAR	11
2.	SINIF SAVAŞIMI: BASİT TANIMLAMALAR	14
3.	KATILMA, NE DEVE NE KUŞ!	18
4.	BİRLİKTE YÖNETİM. KİMİNLE BİRLİKTE?	22
5.	ÖZYÖNETİM? NASIL?	26
6.	İKTİDAR NEDİR?	30
7.	SOSYALİZM	34
8.	«İŞÇİ İKTİDARI» TEK BAŞLARINA MI?	38
9.	CGT'NİN ÖNERİSİ	43
10.	AYGITLAR	48
11.	SINIF SAVAŞIMI ÖĞRENİLİR	53
12.	BİRLİK VE AÇIKLIK	59
13.	CGT? DEMOKRATİK BİR KİTLE VE SINIF ÖRGÜTÜ	63
	SON SÖZ: BİÇİMLER DEĞİŞİRKEN TEMEL AYNI KALIYOR	80

ÖNSÖZ

Ülkemizde işçi sınıfının sendikal bilinçlenme ve örgütlenme düzeyi, uzlaşmacı çizgiden giderek uzaklaşmakta ve sınıf savaşımı temeline dayanan bir biçim almaktadır. Bu gelişme, aynı zamanda toplumu değiştirme yolunda işçi sınıfının vazgeçilmez yerini ve rolünü açıkça gözler önüne sermektedir. İşçi sınıfının siyasal alanda kendi politik örgütü ile yerini alacağı günler de pek uzak değildir.

Burjuvazinin bu gelişmeyi durdurmak için her olanağı sonuna kadar kullanacağı da bilinmektedir. Bu olanaklar çok değişiktir. Ancak burjuvazi açısından en önemlisi, bu sağlıklı gelişmeyi yolundan saptıracak bilim dışı görüşleri işçi sınıfı içinde yaymaktır. Bu sapmalarla savaş, sınıf savaşımının vazgeçilmez bir parçasıdır.

Bu kitapçık, Fransız işçi sınıfının değişik biçimlerde ortaya çıkan bu sapmalar karşısında verdiği savaşımı anlatmaktadır. Ülkemizde işçi sınıfının yeni yeni karşılaştığı bu sapmalarla savaşımında ona yararlı olacağı düşüncesiyle bu kitapçığı yayınlamayı uygun gördük.

SORUN YAYINLARI

ÖNSÖZ

Henri Krasucki, **İşçi Yaşamı**'nda yayımlanan bir dizi yazısıyla 1968 baharının kavga günlerinde oluşan savaşımın taktik, stratejik ve yönelimsel sorunları konusundaki tartışmalara dönme girişiminde bulunuyor.

Bu yazıların yarattığı duygu, neden oldukları ilişkiler ve yarattıkları düşünceler, bize tam uyumlu bir bütün meydana getiren bu yazıları bir kitapta toplama fikrini verdi.

Bu küçük kitapçığın okunması, bu denli tartışılmasına karşı, işçi sınıfının savaşımına yeni katılmış birçok işçi ve öğrencinin kafasında belirginleşmemiş temel bilgilerin anlaşılmasını son derece kolaylaştıracaktır. Eğer kitabın dağıtımı, niteliğiyle orantılı olursa yayımlanmasından umduğumuz amaç olabildiğince gerçekleşmiş olacaktır.

Daha önceleri burjuvazi, işçi savaşımını baskı altında tutmak için, şiddeti temel alıyordu; işçi hareketinin tarihi, egemen sınıfın sömürdüklerine karşı vahşetini korkunç bir biçimde anlatan kanlı örnekleri gösterir. Günümüzde egemen sınıf, vahşetinden ve gerici tabiatından birşey yitirmemiş olmasına karşın, çıkarları söz konusu olduğunda egemenliğini temellendirdiği baskıcı yöntemleri dilediği gibi kullanamamaktadır.

Emekçiler, burjuvazi için, işçi hareketine karşı şiddet kullanma olanağını giderek sınırlayan demokratik ve sendikal hak ve özgürlüklerini adım adım, özverili, inatçı bir savaşım sonunda kazanmışlardır. Bu arada kapitalist sistemi onmaz biçimde sarsan çelişkilerin gelişmesine bağlı olarak, elbette, sınıf savaşımı da keskinleşti.

Kuşkusuz işçiler ve onların örgütleri, askeri ve faşist diktatörlüklere dönüşebilecek trajik uygulamalardan bundan böyle sonuna değin kurtulmuş değillerdir; onların, kavgalarının her aşamasında kendilerini karanlık serüvenlere sürükleyecek girişimleri boşa çıkartmaları gerekir.

Ancak, sınıf savaşımı koşullarının, günümüzde, düşünsel savaşımını giderek daha önemli bir duruma getirdiği de bir gerçektir.

İktidardakiler, sınıf işbirliği ideolojilerini savunmak için klâsik baskı araçlarına (Polis ve ordu) olduğu kadar çağdaş bilgilenme yöntemlerine de (Özellikle Odyo-vizüel) önem veriyorlar.

Sözkonusu olan, yoğunluğu işçi savaşımlarının keskinliği ile doğrudan bağlantılı sürekli bir kavgadır.

Bu kavganın 1968 Mayıs ve Haziran'ında ulaştığı önemli boyutlar, son savaştan beri ilk kez olarak işçi sınıfıyla, büyük tekelci sermayeyi bu düzeyde karşı karşıya getiren büyük hesaplaşmanın çapıyla orantılıdır.

Tüm ülkeye yayılan grev dalgası, o güne dek savaşımın dışında kalmış, yalnızca sendikal sorunlara ve belirsiz kavramlara sahibolan ve bir an nedenlerini, anlamını ve önemini henüz anlıyamadıkları gerçekleri gören, işçi ve öğrenci kitlelerini yanına çekti.

Burjuvazinin düşünürleri bunu tastamam anladılar; derhal bu hatırı sayılır kitlelerin sınıf savaşımı fikirlerine ve eylemine bağlanmasının doğuracağı felâketin genişliğini hesapladılar.

Bu temel tehlikeyi önlemek için her yol geçerliydi ve grevin tüm ülkeyi kucakladığı bir anda yalnızca sağdan saldırmak güç olduğu için, sınıf düşmanı kışkırtıcı ajanlar sağlamada uygun bir ortamda olan, ülkedeki, tüm anarşist, troçkist ve maoistlerin eylemlerini aşırı derecede kolaylaştırarak, olmazsa doğrudan yaratarak «Sol» (!) un saldırısından yardım aldılar.

Tekeller iktidarı için bu saldırı çifte avantaj sunuyordu ve hâlâ da sunuyor: İşçiler arasında kargaşa yaratmak, onları bölmek hattâ provokasyonlara sürüklemek ve işçi sınıfını, anarşiden doğal olarak nefret eden nüfusun diğer tabakalarından ayırmak.

İşte: işçi iktidarı, birlikte veya özyönetim, katılma gibi gülünç belgiler böylece ortaya çıktı. Bir yandan da mesleki istemler, çürümüş bir tüketim toplumu için en aptalca yanılgılar olarak tanıtılıyordu...

Anarko-sendikalizmin belgeleri, zamanında reddedilen teoriler: Sendikanın herşeye yeteceği «kokuşmuş sendikal araçların» yerine eylemci azınlığın geçmesi gerektiği vb. vb. savunularak, sırayla mezarlarından çıkartılıyordu.

Eylemin yönetimi ve onurlu sonu için bu alışkanlıklarla, kavga içinde ve hesaplaşma anında sınıf düşmanına karşı gösterilmesi gerektiği kadar kesinlikle savaşım vermek büyük önem taşıyordu.

CTG bu görevi de yerine getirdi. Ama, bu, birtakım iftiracıların dediği gibi, insiyatifini ele aldığı bir eylem tarafından «boğulacağı» kuşkusundan değildi: Eğer yeni savaşımcı güçleri açıklama yapmadan düşmanın zehirli propagandasının şiddetiyle karşı karşıya bırakssaydı görevini ve sorumluluklarını ihmal etmiş olacak.

Mayıs ve Haziran grevi geçti; ancak onun taşıdığı herşey bu

dalga ile birlikte geri çekilmedi. Savaşıma ve sosyalizme 1968 Mayısında doğan onbinlerce işçi, özellikle gençler ve kadınlar sendikal yaşamda kaldılar. Düşünüyorlar ve şimdiye kadar tümüyle özümleyemedikleri şeyin ne olduğunu anlamaya çalışıyorlar. Sorular soruyorlar ve kaçamak cevaplarla yetinmiyorlar.

Bu gelişme, 1968 ilkbahar olaylarının olumlu yönlerinin küçük bir parçası bile değildir. Bu gelişme bizi, denebilirse içgüdüyle güvenlerini CGT'den yana koyan yeni güçlerin bizden beklediği cevapları çok büyük dikkatle getirme zorunda bıraktı.

Arkadaşımız Henri Krasucki'nin **«İşçi Yaşamı»** ve **«Yeni Aydınlık»**da yayımlanan yazılarının bu derlemesi, bu alanda temel konulara, onları düşünenler, kendi kendine soranlar ve anlamaya çalışanlar kitlesi için, basit, anlaşılır terimlerle yaklaşma olanağının tipik bir örneğidir.

Ciddi analizleri, bizim sınanmış sınıf ilkelerimizi temel alan bu değişik stilde acıklı bir alay, olağanüstü güzel canlandırılan kanıtlamalar da mizah da eksik değil. Henri Krasucki, Mayıs ve Haziranda bu denli anlaşmazlıklara neden olan ve hâlâ büyük oranda tartışılan bir büyük soruna parmak basıyor.

İşlediği konular, temel olmalarına karşın. getirdiği kanıtlar ve açıklama biçimi herkes için ve özellikle de 1968 Haziran kavgalarının sarsıntısını hâlâ duyan ve devrimci fikirlerin coşkusuna tutulmuş işçilerle öğrenciler için anlaşılabilir.

Sendikal eğitim gereksiniminin daha önce hiç olmadığı kadar geniş ve acil olduğu böyle bir dönemde bu küçük kitap incelenen sorunların çeşitliliğiyle bize gelen sayısız istemi cevaplamayı sağlıyor.

Başlı başına bizim sendika okullarımızın birçok kur'u değerindedir. Bu, okuyan herkesin onun aracılığıyla iyi bir eğitim stajının eşdeğerini edineceği anlamına gelir.

Henri Krasucki'nin gösterdiği gibi, konuları değişik bakış açılarından, ortak istemler uğruna eylem birliği döneminde, sendikal örgütler arasındaki ayrılıklara bakarak, bu biçimde tartışmak **Birleşik Sendikal Cephe**'yi kurmanın tamamen olanaklı olduğunu kanıtlar. Bu birlik üzerinde, sendikal örgütler arasında karşı çıkışlar ve anında, sırtını geleceğe dönmeden geçiştirilemeyecek temel sorunlar üzerinde hoşgörü duygusuyla, sakin biçimde sürdürülen diyalog ve tartışmalar eksik olmuyor.

10

Sendikal hareketin geleceği, birliğinin karşısına dikilen engelleri giderek yıkacak olan işçi sınıfının bilincinin gelişmesine dayanır.

Savaşım da, işçi hareketinin militanları için, denizcinin pusulası kadar değerli olan geçmiş kuşaklarının biriktirdiği deneyimin, toplumu yöneten yasaların ve başlıca temel ilkelerin öğrenilmesidir ve giderek daha da çok öyle olacaktır.

Georges Seguy
CGT Genel Sekreteri

23 Nisan 1969

1

SÖZCÜKLER VE OLGULAR

Olayların ve son durumun birçok emekçiyi ve aynı zamanda diğer toplumsal katmanları vazgeçilmez mesleki istemlerin savunulmasından daha da ötesini düşünmeye ve yanlış kurulduğu açık olan bir topluma en sürekli çözümlerin ne olacağı konusunda, kendi kendilerine soru sormaya sürüklemesi çok ilginç bir olgudur.

Elbette bu düşünce acil ve sürekli sorun olan mesleki istemler için eylemin önemini azaltamaz.

Ancak fikirler kendi yollarında yürüyor ve bu, herkesden çok, olayların ötesinde, nedenlere inmek gerektiğini bu denli ısrarla söyleyen bizleri sevindiriyor.

★

Herkesin düşünmeyi ve tartışmanın açığa kavuşturulmasını kolaylaştırdığı söylenemez; ancak buna şaşırmak da saflık olacak.

Bir sürü belginin topraktan bittiğini görüyoruz: «Birlikte yönetim» diyor bazıları. «Özyönetim» diyor diğerleri (veya aynıları) veya «İşçi İktidarı», olmazsa «sendikal iktidar» diyor bazıları, diğerleri de «yeni yönetici sınıf.» Hükümete gelince «katılma», «ilgilenme» v.b. diyor. Bunlardan daha çok sayabiliriz. Herkes sosyalizmden, devrimden sözediyor. De Gaulle bile kendine göre devrimci olduğunu söyledi.

Bu arada yolunu bulmak o kadar kolay değil. Sorun nedir? Bu konuda CGT ne öneriyor. Bunlar, tüm ülkede yaptığımız toplantılarda sık sık sorulan ve coşkulu, çok heyecanlı tartışmalara yolaçan ilginç ve önemli sorulardır.

★

Bir anlamda bu sorunlardan bu denli sözedilmesi günümüzün olağanüstü bir simgesidir.

Daha önce sosyalizmin adından dehşete düşen bunca insanın, bugün onu kendilerine göre süsledikleri bir bayrak gibi yükseltmeleri, kapitalizmin en gayretli savunucularının toplumu değiştirmeyi ister görünen kalıplar ortaya atmaya kendilerini zorunlu hissetmeleri için sorunun belli bir güncellik, bir yaygınlık kazanmış olması gerekmez mi? Buna üzülecek olan biz değiliz!

Ve söz konusu olan kesinlikle kapitalist toplumdur. Tüm haksızlıkların, yaşam koşullarının güçlüğünün, yarınından duyulan kuşkunun sorumlusu odur. Şimdi sözünü edeceğimiz büyük saçmalığı yaratan odur: İnsanlar, yaşamı değiştirebilecek, onun herkes için daha yumuşak, daha dolu bir biçime getirebilecek duyulmamış bilgi ve araçları biraraya getirmeyi başarmışlar, ancak, büyük çoğunluk bundan yararlanamıyor, birçoğu için ilerleme bir bela haline geliyor. Gençler şaşkınlık ve öfkeyle ters bir dünyada olduklarını anlıyorlar.

★

Ancak, birinin toplumu değiştirmeyi öne sürmesi onun haklı olduğunu göstermez. Kendine devrimci demek, öyle olmaya yetmez. Sözcükleri ortaya atmak, olguları gerçekten açıklamaya yetmez. Cilanın az veya çok parlak olmasındansa tabanın sağlamlığından emin olmak yeğdir.

Onlar için bu denli hayati olan ve tüm geleceklerini, sınıflarının geleceğini yönlendiren böyle bir sorun karşısında işçilerin hiçkimsenin sözüne inanmamaları ve bu belgilerin altında gerçekte ne var? diye sormaları gerekir. Bu belgiler **özünde** ne diyor ve **uygulamada** nereye götürüyor?

İşin en önemli yönü, ne yaygınlaştırılmaya çalışılan kargaşalık, ne de toplumsal gerçekliği olduğu gibi kavramaya yeni başlayanlarda anlaşılır birşey olan açık görüşlerin yokluğudur. En önemli şey, şimdi heyecanla ileri atılanın öncü bir azınlık olmaması, kendi kendilerine soru soranlarla yollarını arayanların hatırı sayılır kitleler olmasıdır.

Herkesin açık ve özürler uydurmadan cevap araması gerektiği soru şudur. Toplumu değiştirmek; çok güzel ancak, onu somut olarak neyle değiştirmek istiyorsunuz? Ve herşeyden önce bu değişikliğe nasıl ve kiminle ulaşmak istiyorsunuz?

★

Biz, ortalıkta dolaşan başlıca kalıpların birkaçı konusunda ne düşündüğümüzü söylemeye, bize sorulan sorulara cevap vermeye ve özellikle CGT'nin ne önerdiğini açıklamaya çalışacağız.

2

SINIF SAVAŞIMI : BASİT TANIMLAMALAR

Birgün, Hauts-de-Seine UD'sinin **İşçi Yaşamı,** yayımcı yararına verdiği kardeşlik yemeğinde Mont Rouge saymanlarından bir arkadaş bana, «hâlâ işçi sınıfı ve sınıf savaşımı üzerine ciddi olmayan bir yığın şey anlatılıyor, senin de konuşman gerek» dedi.

Bu söz tam yerine oturmuştu, çünkü önce kapitalist toplumun gerçekte ne olduğu, işçi sınıfının ne olduğu ve sınıf savaşımının ne anlama geldiği konularından sözetmeden, toplumu değiştirme isteği konusunda ortaya çıkan sorunları işleyecek bir dizi yazıya başlanamazdı.

Dolayısıyla, sonradan göreceğimiz şeyler için vazgeçilmez olan bazı basit tanımlamaları anımsatabiliriz.

★

Günümüz toplumuna yeni modada «sanayi toplumu», «tüketim toplumu» deniliyor. Onun gerçek adı kapitalist toplumdur. Bazı kimselerin kediye kedi dememek için binbir sıkıntıya girmesi aptalca bir şey!..

Diğer adlar, sanayinin, tüketimin veya bilmemneyin neden kötü olduğu anlaşılmadığı için **sistemin doğasını,** özünü gizlemeye yarıyor.

Bu toplumun reklâmcılıkta abartmaya varması, «beyinleri şartlaması» ve ruhsuz bir «mekanik uygarlık» durumuna gelmesi eleştiriliyor. Bu, elbette doğru. Ve buna, göze batan daha birçokları ve olay yaratan başka saçmalıklar eklenebilir: İşsizlik, toplumsal eşitsizlik, savaş, belli aralarla yokedilen yığınla meyva; burda bırakıyorum.

Kalbe ve mantığa aykırı gelen şeylerle ilgilenilmesi iyi bir olgu. Ancak düzeltmek için yapılması gerekeni anlayabilmek için de bu aykırılığın nerden kaynaklandığını kendi kendine sormak gerekir.

Bir ekonomik ve toplumsal sistemi belirleyen şey üretim ve değişim araçlarının mülkiyeti ve buradan hareketle de üretimi gerçekleştirmek için insanlar arasında kurulan ilişkilerin biçimidir.

Kapitalist toplum, üretim araçlarının özel, kapitalist mülkiyetine, dolayısıyla da ücretli emeğin sömürülmesine dayanır.

Yaratılan zenginlikler, büyük çoğunluğun emeğinin ürünü olmasına karşın, işletmeleri, sermayeyi vb... elinde bulunduran bir azınlığın mülkiyetindedir. Sözkonusu olan, ister giderek yokolan «aile» biçimindeki klâsik burjuva mülkiyeti, ister başta sanayi ve mali dengenin, birleşmiş kapitalistlerin bulunduğu birleşmiş kapitalistlerin ortak mülkiyeti olsun, sorun değişmez, aksine ağırlaşır. **Ve tüm gerisi buradan kaynaklanır...**

Kapitalisti kapitalist yapan onun iyi veya kötü olması, iyi yetiştirilmiş veya kaba olması değil, onun bu sistemdeki «işlevi»dir. İşçileri az buçuk da değil mümkün olduğu kadar çok **sömürmeden** kapitalist olunamaz.

Eğer bundan bir adım uzaklaşılırsa herşey anlaşılmaz olur ve anında «katılma»nın olanakları, veya «kapitalizmi demokratikleştirmek» ya da patronlarla «birlikte yönetim» ve daha bilmem ne düşlerine kapılınır...

Aynı şekilde işçi sınıfı kavramını bulandırabilmek için o denli güç harcandı ki!

Bazıları için işçi sınıfı en azından 1968'in mayıs ayına dek mevcut değildi...

Diğer bazıları için ise bu sınıf «burjuvalaşmış»tır. Ve bunlar ellerinde büyülteçle işçi sınıfı olmayan yeni proleterler aramaktadırlar...

Peki işçi sınıfını işçi sınıfı yapan nedir? Giyiniş biçimi mi? Kullandığı ulaşım araçları mı? Çamaşır yıkama veya yiyeceklerini saklama biçimi mi? Onun «burjuvalaştığını» öne sürenler gerçekten böyle düşünüyora benzer. Çünkü... otomobil, çamaşır makinesi veya buzdolabı vb... iyi bilirsiniz. Bunlar, gelişmiş bir ülkede çağdaş yaşam biçiminin doğal yollarına ulaşmaktan alakonulan milyonları elbette görmüyorlar.

Bu hesaba göre işçiler gaz lâmbasından elektriğe geçtikleri zaman burjuvalaşmaya başlıyorlar.

İşçi sınıfına özelliğini veren onun üretim içindeki durumudur. Üretim araçlarının mülkiyetinden uzaklaştırılmış olması ve işgücünü kendini sömüren üretim aracı sahiplerine satarak yaşama zorunda olması olgusudur. Emeğinin meyveleri, ne kendine ne de topluma aittir. Sömürücü azınlığın malıdır. Onun kendisi için ürettiği, ücretidir, kapitalistler için ise, kârları, korkunç zenginlikleri ve güçlü olmalarını sağlayan araçlarıdır.

İşçi, işlerin yönetilmesinde bir hiçtir. O, kâr yaratan, devleşmiş ekonomik aygıtı çalıştırmak için vazgeçilemeyen ve yazgısı sınai ve mali patronların çıkarlarına ve kararlarına bağlı olan araçtır.

İşçi sınıfı bu niteliğinden dolayı günlük çıkarları için olduğu kadar geleceği için de sömürücü sınıfla temelli ve sürekli bir savaşım içindedir. Onun bağımlılığı ve sömürülmesi, ancak, toplumun tümden değişimiyle yani kapitalizmin ortadan kalkması ve yerine sosyalizmin geçmesiyle son bulabilir. İşte bunun için işçi sınıfı bu değişimin temel gücüdür.

Günümüzde büründüğü biçimle, kapitalizmin değiştirdiği, işçi sınıfının niteliği ve rolü değildir. Kapitalizm işçi sınıfını daha sıkı birleştirerek, saflarına yeni emekçi tabakaları geçirerek onu çıkarları çiğnenen başka katmanlarla yakınlaştırarak ve geçmişin bir gücü, tüm toplumun ilerlemesinin temel ve başkaldırıcı engeli olduğunu herzamankinden daha açık biçimde ortaya çıkararak daha da güçlendiriyor.

★

Sınıf savaşımının daha keskin bir biçime bürünmesinin nedeni de budur.

Sınıf savaşımı için «modası geçmiş» dendi! Birkaç yıl önce ondan «19. yy.ın eski ay ışığı» diye sözeden bazıları, o günden beri onun beklenmedik ve en aşırı yandaşları durumuna gelmektedirler...

Onun için «modası geçmiş» diyenlerin sınıf savaşımını

hiçbir zaman güncel bulmamaları dikkate değer: Daha önceleri ortada yoktu sonra ise modası geçti ama bu sürede hiç varolmadı.

Gerçekte sınıf savaşımı ne bir uydurma ne de bir seçimdir. Bu bir gerçekliğin saptanmasıdır, bu, kapitalist toplum gibi, çıkarları birbirine temelden karşıt sınıflara bölünmüş bir toplumun kaçınılmaz varoluş biçimidir.

Patronlar, sınıf savaşımını, egemenliklerini ya güç ya da kurnazlıkla sürdürebilmek için uygularlar. İşçiler ise ezilmemek ve özgürlüklerini ele geçirmek için savaşımı sürdürürler.

Sorun, bu savaşımın güncel ve gerçek koşullarını, düşmanın doğasını, işçi sınıfının bu özgürlüğe nasıl ve kiminle birlikte ulaşacağını kavramaktır.

İşte, bundan sonraki bölümlerde bunları ele alacağız.

3

KATILMA
NE DEVE NE KUŞ!

Demek ki, ortalıkta dolaşan düşünce günümüz toplumunun kötü kurulduğu ve değiştirilmesi gerektiğidir. Ve bu düşünce ortalıkta dolaştığı için de her yandan çözümler veya öyle olduğu savunulan şeyler öne sürülüyor. Bu «çözümler»i birbiri ardından tartışalım. Başlamak için de, elbette doğrudan karşı taraftan yani iktidardan geleni önce ele alalım.

★

De Gaulle'ün tezi şöyle özetlenebilir. Kapitalizm iyi değildir (İtirafın altını çizelim, üstünden çok geçmedi). Sosyalizm de iyi değildir (niye şaşıralım) demek ki üçüncü bir yol bulmak gerekir. Bize önerdiği bu üçüncü yol «katılma»dır.

«Kapitalizm» ve «Sosyalizm»in ekonomik ve toplumsal rejimler olduğuna dikkat edelim. Eğer ne biri ne de diğeri ise üçüncü yol **başka bir** ekonomik ve toplumsal düzen olacaktır. Ama hangisi?

Kapitalizm başlıca üretim ve değişim araçlarının özel mülkiyetine dayanır. Sosyalizm ise tüm toplumun ortak mülkiyetini temel alır.

«Katılma» düzeninde bu mülkiyet kime aittir? Ne ona ne buna: Böyle birşey yoktur. Soruyu örtmeye çalışmak herşeyi olduğu gibi korumak demektir.

Zaten gerçekte de söz konusu olan budur.

Gürültücü ve gösterişli sözcüklerle bir yanlışlık güzel gösterilebilir, ancak bu, onun yanlışlığını değiştirmez.

Bizim de aksi gibi sözcüklerin örttüğü şeylerin özünü görmeye çalışmak gibi bir hastalığımız var.

★

Hele De Gaulle'ün karşısında bunu yapmakta bir kat daha hakkımız var. Çünkü o, bir kat daha göz boyacılığın

ustasıdır ve sözcüklerle en iyi şekilde büyücülük yapar.

Onun sistemi kişisel iktidarın tepeden inmeciliğin sistemidir, bu, her alanda böyledir, ve onun için bu konuya dokunmak da söz konusu değildir.

Ancak, iş bunu kabul ettirmeye geldiğinde ve bu da kolay olmadığı zaman işlerin yönetiminde birtakım değişikliklerden yana olduğu **g ö r ü n ü m ü n ü** vermeye uğraşırdı. Meclislerde görüşmeler konusunda cimri değildi, yalnız ki bunlar o ve yandaşları birşeyler **y a p a r k e n,** yalnızca **k o n u ş m a y a** yarasın. Daha yenilerinden sözetmezsek bölgesel reform ve senato reformunda olan budur.

Sözkonusu olan ekonominin yönetimi midir? Onun görünümü tasarıya yansıyor. Bu konuda herkes konuşabilir, bir sürü komisyon vardır, parlâmento tartışır ama gerçekte herşeye kim karar verir? Başlıca kapitalist toplumların ve bunların çıkarına hareket eden iktidarın temsilcileri.

Günümüzde geliştiği biçimde, kapitalizmde herşeyin mantık dahilinde olduğunu kabul etmek gerekir. Ancak, işte yolunda olmayan bu herşeydir. Plan, ekonominin başlıca kesimlerini elinde tutanlardan başka kiminle yapılabilir? Planın halkın çıkarlarına hizmet etmesi isteniyorsa, bu kesimlerin çıkarcı bir azınlığın değil tüm ulusun elinde olacağı biçimde davranmak gerekir.

Bütün bunların arasında üçüncü yol nerede?

★

İşletmeler düzeyinde de durum değişik değil. De Gaulle'ün açıklamalarına göre, işletmeye «katılma», bir tüzükle belirlenmiş bilgilenme biçimi, çalışanlara patronlar tarafından bilgi verilmesi ve öneriler yapma hakkıdır.

Güzel buluş! Bu ABD'de uzun zamandır var, 20 yılı aşkın bir süredir bununla kulaklarımızı çınlatıyorlar. Buna, «halk kapitalizmi» veya «demokratik kapitalizm» ve «insanca ilişkiler» diyorlar. Sonuç ne?

Amerikan kapitalistleri daha mı az kapitalist? daha mı az güçlü hale geldiler? Orada işçiler işletmelerin mülkiyetine ve yönetilmesine ortak mı oldular. Aksine herkes bilir ki,

ABD çağdaş kapitalist ülkelerin, en devleşmiş tekellerin prototipidir.

Öyleyse De Gaulle'ün sözünü ettiği önlemlerin gerçekte ne olduğuna bakalım?

Bilgilenme? Ücretlilerin hissedarlardan (ki onlar da birşey bilmemektedir) daha fazla birşey bilebileceğine kim inanır? CGT 1959'dan beri işletmelerin durumunun öğrenilmesi için incelenmesi gereken kitapların listesini vermekte ve bunların işletme komiteleriyle, kendi seçecekleri uzman bir saymanın gözetiminde ilgilenmeyi de denetlemek için bildirişimlerinin zorunlu hale getirilmesini istemiştir. O günden beri bu istemleri yineledik. Ve CGT'nin programında yer alan bir dizi öneriyi yaptık. Patronlar bunları istemediler, De Gaulle'de...

Öneriler? Dizginleri elde tutanların en güçlüler olduğu ve patronlar için olduğu kadar De Gaulle için de sistemin temel ilkesinin gerçekte: «herkes kendi evinin patronudur» olduğu bir durumda, yönetimin temel sorunlarıyla ilgili hangi öneriler sözkonusu olabilir?

★

İlgilenme? Bunun ne olduğunu biliyoruz. Bir tüzüğe bağlı, örnekleri de var, fikir edinmek güç değil.

Bu, kârlar üzerinden bir çeşit pirimdir. Çok az sayıda işletmede bir hiç olan küçücük, ama karışık yaldızlı, üstelik de ödemesi beş yıl sonra yapılan bir prim. Aslında, işçiler patronlarına borç vermekteler! Onlar da zaten bu borcu ödememektedirler. Çünkü, bu primleri karşılayan devlettir. (Yani vergileri ödeyenler yani ücretlilerin kendi...)

Bunu keşfetmenin güç olduğunu itiraf edelim. Sağ eliyle sol kulağını gösterme sanatında bu bir rekordur.

Elbette saf uygulamada üç yıl daha bekleme korkusuyla bir sözleşme yapmak zorunlu olduğundan işçilere bu kırıntıyı bile geri çevirmelerini söylemeyeceğiz.

Sendikalarımıza bu «sözleşmeleri» garantileriyle ve denetim yollarıyla birlikte önerildiğinde en az kötü formülü seçip im-

zalamalarını salık verdik. Bu konuda tüm ipuçları yayınlanmıştır.

Bu konuyu fazla büyütmemek gerekir. Kazanç konusunda işçiler için önemli olan basit, açık ve emin ücrettir, bizim savaş alanımız budur, bununla ilgilenmek gerekir. Gerisi için hiç kimse bu yolla kapitalist olacağını düşlemesin! Bu konuda çok risk olduğunu sanmıyorum. Ama herşeye karşın gerekeni yapacağız.

Çünkü ne kadar inanılmaz gözükürse gözüksün De Gaulle, toplumu işte bu yolla değiştireceğini öne sürüyor?

Hâlâ işçi sınıfını yok sayma eğiliminde.

★

Bebeğe, onu biran sakinleştirmek için verilen boş emzik, açlıkla biberon arasında bir üçüncü yol değil midir?

İşçiler ve acılarla birlikte birçok kimse, gerçekten daha hakça ve daha insani bir toplum kurmak isteğiyle bu zararlı düzeni değiştirmek gerektiğini ciddi olarak düşünmeye başladılar.

De Gaulle'ün «üçüncü yol»u boş emzik veya işçilerin haklı olarak bırakmayı düşündükleri eski kapitalist yolda bir otobüs değiştirmedir.

4

BİRLİKTE YÖNETİM. KİMİNLE BİRLİKTE?

Bir yandan De Gaulle, kesin olarak işçileri yanıltmak ve kapitalizmin yaşamını sürdürmesini sağlamak için bir «üçüncü yol»dan söz ederken, diğer yanlardan da, belgilerin ötesinde gerçekte ne gizlediklerine daha yakından bakmayı gerektiren çeşitli çözümler öne sürülüyor.

Bazı çevrelerde moda olan bu çözümlerden biri «birlikte yönetim»dir.

★

Birlikte Yönetim birileriyle beraber yönetmek anlamına gelir. Kiminle beraber? Tüm sorun bu.

Oysa «Birlikte Yönetim» propogandacılarının da yanıtlamadıkları özellikle budur.

Bugün işletmeler, kapitalistlere, en önemlileri ise, alabildiğine güçlü ve örgütlü, gerçek sanayi ve finans devlerinden meydana gelen kapitalist gruplarına **a i t t i r.**

Ulusal işletmelere gelince: Bunlar ulusa ait olmalarına karşın devlete, ve onları bildiğiniz gibi büyük özel kuruluşların çıkarına sağmal inek gibi kullanan bugünkü hükümete bağımlıdırlar.

Öyleyse söz konusu olan kapitalistlerle bugünkü iktidarla «birlikte yönetmek» midir? **P a t r o n u n o t o r i t e s i n d e n** çok söz ediliyor; bazılarınca haklı çıkarmak, diğerlerince ise «reddetmek» için.

CNPF gibi De Gaulle de gerekli yönetim birliği (otorite paylaşılmaz) ve işletmenin girişim ruhu adına bu tek başlı otoritenin gerekliliğini kabul ediyor. Buna dokunmanın sözkonusu olmadığını açıklıyorlar. Ama onlar, bu konunun aydınlanmasını istemediklerinden, kapitalist düzende bu otoritenin gerçek kaynağı konusunda susuyorlar.

Bu keyfi otoriteyi eleştirenlerden bazıları kökleriyle il-

gilenmeden onun ortaya çıkardığı durumları ele alıyorlar. Bu da onları gerçeklerin etrafında dolaşmaya götürüyor.

Oysa patronların otoritesi, işletmelerin onların kişisel veya ortak mülkleri oluşunun sonucudur. Bu otoriteyi şu veya bu yöneticiye devretmeleri birşey değiştirmez, bu yönetici yalnızca onların çıkarları doğrultusunda hareket edebilir. O, patronların elçisinden başka birşey değildir.

Sorun ne denli köklü sorulursa, bu sistemden çıkarı olanlar da o denli sorunu gözden saklamaya çalışırlar. «Genç patronlar» isim değiştirdi, eski isimleri kapitalist görünümü veriyordu. «Genç işletme yöneticileri» oldular. Bunun ilerici bir görünümü var!

Ama onlar hangi hakla yöneticidirler? Hangi hakla patron, otoriteyi elinde tutuyor? Onları kral yapan nedir? Para.. Bu sorulara «çünkü işletmeler bize aittir»den başka cevap veremezler.

Üstelik, özellikle günümüzde işletmeler tek tek soyutlanmış değillerdir. Hep birlikte dev ekonomik mekanizmayı meydana getirirler. Temelde kapitalist sınıfın ve daha da özel olarak onun en güçlü tabakasının mülkü olan tüm ekonomidir. Tüm sistem bunun üzerine kurulmuştur. Ve diğer tüm işleyiş buradan kaynaklanır. Bu anlamda kapitalistlerin işletmeleri ve tüm ekonomiyi kendi aralarında «birlikte yönettiklerinden» söz edilebilir. Hem de ne biçimde! Aralarında birbirini yiyerek ve en güçlü bir tekinin tüm diğerlerini kendi yasasını dayatabibileceği noktaya kadar en zayıfları en güçlülere bağımlı kılarak. Çünkü bu, düzenin kendi doğası gereğidir.

Onları **bizimle beraber** yönetirken düşünebiliyor musunuz?

Zaten biz **onlarla beraber** neyi yönetebiliriz? İşçilerin sömürülmesini mi? Kapitalin yoğunlaşmasını mı?

Onların bu konuda kabul edebilecekleri tek «birlikte yönetim» De Gaulle'cü katılma biçiminde bir komedi veya bugün bazı Federal Alman işletmelerinde olduğu gibi, yönetim kurullarında sendika temsilcilerinin de bulunduğu, ancak, bizim işletme komitelerimizden bile daha az olanağa sahip ol-

dukları ve genellikle ücretlere karşı patronlar için güvence veya avukatlık yaptıkları bir formüldür.

★

Gerçekte «birlikte yönetimi» istemek alabildiğine güçlü finans devlerinden kendi düzenlerini reddetmesini, zenginliklerini ve iktidarlarını işçilerle paylaşmak istemektir.

Bu nasıl olacak? Patronları ikna ederek mi?

Geçen yüzyılda bazı ütopistler kapitalistleri düzenlerinin kötü olduğu ve herşeyi işçilerle paylaşmaları gerektiği konusunda ikna etmenin olanaklı olduğuna inanıyorlardı. Bunlar iyi insanlardı. Düzeni eleştirme değerine ve kapitalizmin gerçek doğasının daha yeteri kadar aydınlanmamış olması özürüne sahiptiler. Ama günümüzde bir yüzyılın bize öğrettikleri gözönünde tutulursa, bunu savunmak gülünç duruma düşmektir.

★

«Birlikte yönetim» düşüncesi kendi içinde katılma ve gerçekte toplumun işlerinin yürütülmesinde, gerçekten sorumlu ve önemli bir yer almak anlamına da gelen tüm diğer düşünceler gibi haklı bir istek taşır. Hiçkimse buna bizden fazla değer veremez, bizim savaşımımızın anlamı zaten budur.

Ama bu düşünceyi uygulamada nasıl somutlaştırmak gerekir? Eğer engel patronların büyük gücüyse, buna ancak, kaynağı ortadan kaldırılarak son verilebilir. Diğer bir deyişle üretim araçlarının mülkiyetini tüm ulusun ortaklığına vermek gerekir. Ve eğer devlet, onlar için, ülkeyi kendi istedikleri biçime sokmakta başlıca dayanak noktasıysa, bir devlet iktidarı işçi sınıfının kendine ait olan rolü oynayabileceği demokratik bir siyasi iktidar gereklidir.

İşte o zaman gerçek katılma varolabilir, işte o zaman zaten anlamsız olan kapitalistlerle değil ama tüm üyeleriyle birlikte, ilerde söz edeceğimiz gayet kolay kavranabilecek yöntemlerle birlikte yönetimin koşulları varolacaktır.

Eğer «birlikte yönetim» isteyenler için de sözkonusu olan buysa açıkça söylesinler. Ama bu durumda ortaya atılması gereken birlikte yönetim değildir. Çünkü o, sonucu öne çıkaran ve temel konusunda, kaçınılmaz koşul konusunda, susan karışık bir formüldür. Amaç olarak açıkça işletmelerin ve ekonominin demokratik yönetimini yalnızca onların gerçekleştirebileceği anlatılarak gerekli temel değişiklikler saptanmalıdır. Üstelik bu amaca gerçekte nasıl ulaşılabileceğini de açıklamak gerekir.

Ancak onlar için sözkonusu olan bu değilse bu değişikliklerin ve onları gerçekleştirecek araçların peşinde değillerse o zaman «birlikte yönetim» belgisi temelde De Gaulle'ün «üçüncü yol»undan nasıl ayrılır?

Dünyanın en iyi niyetleri bile bu konuda bir işe yaramaz. Kulanılan formül ne olursa olsun ekonominin kilit kesimlerinin mülkiyetine dokunmadan ve devlet iktidarıyla ilgilenmeden toplumu değiştirmekten söz etmek, işçileri düşlere sürüklemek ve kapitalizmi sürdürmek demektir, bu sınıf işbirliği oyunlarıyla aynı şeydir.

5

ÖZYÖNETİM? NASIL?

Toplumda birtakım şeyleri değiştirme gereği karşısında bazılarının öne sürdüğü «çözüm»leri gözden geçiriyorduk ve «birlikte yönetim»e gelmiştik. Aynı zamanda «özyönetim»den de söz edebilirdim. Çünkü özünde aynı olay sözkonusudur. Ancak bu konuda söylenecek birkaç şey daha var.

★

1968 Mayıs ve Haziranında CGT'ye karşı «beslenmeyle ilgili», «niceliksel» istemlerle, kısaca sizin ve benim gayet yerinde olarak ve gururlanmadan işçi sınıfının yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi dediğimiz şeylerle ilgilendiği eleştirilerek büyük bir kampanyanın sürdürüldüğü unutulmadı. Ne kadar korkunç bir iş! Bu kadar ufak şeylerle uğraşan bir sendikal örgüt... Grevin çok şey getirmediği bile söyleniyordu. Bu arada başkalarının bizimle aynı dili konuşmamak için, daha soylu, «niteliksel» amaçları vardı ve... özyönetimden söz ediyorlardı.

Affedersiniz ama bizim de büyük amaçlarımız var ve daha yeni «devrimci» inançlara kavuşanları çok uzun zaman eleştirdik. Ancak biz bu amaçlara **gerçekten** ulaşmak istiyoruz. Bunun için bir araya getirilmesi gereken koşulları biliyoruz ve kendi isteklerimizi gerçeklerin yerine koymuyoruz. İşte bunun için havada sözcükleri, anlamsız belgileri sevmiyoruz ve neden sözedildiğinin bilinmesinden yanayız.

Eğer birlikte yönetmek, biriyle beraber, kapitalizm koşullarında diğer bir deyişle kapitalistlerle **beraber** yönetmek demekse, özyönetim, kendi kendine, yani kapitalistler **olmadan** yönetmek demektir. Bu da herkesin bildiği gibi bizi üzmez.

Ancak işletmeler ve ekonominin tüm araçları onlara ait olduğu **sürece** ve onlar tüm devlet gücüyle, kendilerinin

hizmetindeki bir hükümeti ellerinde tuttukları **s ü r e c e** kapitalistler **o l m a d a n** nasıl yönetilebilir? Onlardan bize karışmamalarını isteyerek mi? Özyönetim belgisinin savunucuları bu sorun üzerine hiç konuşmuyorlar.

★

Özyönetim konusunda az istekli girişimler görülür gibi oluyor. Hatta bilançosunu çıkarmak ve sorunu iyice incelemek için toplantılar bile düzenlendi.

Bazı ünlü ciddi gazeteler Birest'teki CSF fabrikasında benzer bir girişimi büyük bir olay haline getirdiler. Daha iyisi seçilemezdi.

CSF en büyük elektronik tröstlerinden biridir, güçlü bir sınai ve mali gruba aittir. Bu grubun Fransa'da birçok büyük işletmesi vardır. Öyleyse bu işletmelerden birini o farkına varmadan ve hiçbir olay olmadan alıverelim! Ondan sonra da araştırmalarıyla, stoklarıyla, üretimin akışıyla (finansmanından söz etmiyoruz...) büyük bir birleşik komplekse bağımlı olan bir fabrikayı bağımsız bir işletme gibi tek başına işletmeye çalışalım!

Dev bir kapitalist tekelin şurasında küçük bir parça sosyalizm, sonra başka bir yerde bir küçük parça daha ve her yer küçük parçacıklarla dolu. Kırıntı halinde sosyalizm, bir sosyalizm serpintisi! Ve şaşkınlıktan dillerini yutan kapitalistler de uslu uslu gidip lahana eksinler.

Böyle edepsizlikleri tartışmaya çekiniyoruz. Ancak ne kadar inanılmaz olursa olsun bunlar birkaç saf beyinin işi değil, örgütlerin eseri, «demokratik sosyalizm»i gerçekleştirme yolunu getirdiğini öne süren tüm bir propogandanın konusudur. Ve bazıları bu tür «niteliksel» fantaziler adına, işçi sınıfını yönetmek için kendi kendilerini «devrimci» ilân ediyorlar...

Toplumsal savaşım ve en çok da toplumun değiştirilmesi için savaşım ciddi bir iştir. Kapitalizm ciddi ve kurnaz bir düşmandır, onu iyi tanımak zorundayız.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde çağdaş ekonomili bir ülke-

deyiz, bu ekonominin tüm dalgalarını kucaklayan büyük sanayi ve mali gruplar çağıdır; gerçekten bağımsız işletmeler artık yok; aksine ekonomi, uluslararası ilişkilerin sözü edilmezse ulusal çapta karmaşık bir ilişkiler bütününün oluştuğu büyük bir bütünlük arzetmektedir. Eylemleri devletin içinde uyumlu giden bir grup tekelcinin egemenliğinde bir bütün meydana getiriyor. Bu, kötü ama kendi içinde uyumlu bir sistem, bu sistem daha iyi ve başka türlü uyumlu bir diğeriyle değiştirilebilir. Ancak olduğu gibi korunarak değiştirilemez.

Kapitalizm toplumu buraya kadar getirerek sosyalizm için çok ileri maddi koşulları yarattı. Bu aşamada toplumun değiştirilmesi kendini kaçınılmaz olarak tüm ekonomi ve tüm ülke düzeyinde dayatıyor. Bu, işçi sınıfını tamamıyla, diğer halk tabakalarını, kapitalist sınıfın egemen güçlerini tümüyle karşı karşıya getiren bir kavgadır. Bu kavga yalnızca -hatta **öncelikle bile değil-** yönetim biçimi sorununu koymaz, gerçek kumanda kolları olan başlıca ekonomik araçların mülkiyeti ve devlet iktidarı **sorununu** koyar.

Bu sorulardan kaçınarak öze dokunmayan ve her yönüyle uydurma çözümler aramak, kanser olmuş bir yarayı çıkıkçıya tedavi ettirmekle aynı şeydir.

★

Bununla beraber özyönetim düşüncesinin de -birlikte yönetiminki gibi- gerçek bir anlamı vardır. Bu da tüm toplumun özyönetimidir. Kendine hükmeden bir patron azınlığı tarafından yönetilmediği andan itibaren toplum giderek kendi kendini yönlendirmeye, kendi işlerine ortak olarak kendi kendini yönetmeye, yani özyönetime ulaşacaktır.

Ama bu, ancak bu aşamada ve toplumun bütünlüğü için geçerlidir.

Alabildiğine gelişmiş bir sosyalist toplumda bile işletmelerin içinde çalışanlar tarafından tamamen bağımsız biçimde yönetilmeleri anlamında, yani sözcüğün gerçek anlamında özyönetim varolamaz.

Bu, ancak kısmen olanaklıdır, çünkü çağdaş ekonomi par-

çalanma yolunda geriye dönmeyecektir. Giderek daha kaynaşmış ve karmaşık bir bütünlük halini alacaktır. Demek ki, ancak, bu bütünlük düzeyinde toplumun özyönetiminden söz edilebilir.

Gerçekte sözkonusu olacak olan bütünsel bir planın gereklerinin, vazgeçilmez insiyatifle yani her düzeyde ve özellikle işletmelerde işçilerin, işlerin yönetimine en geniş biçimde katılmasını ve ekonominin en büyük etkinliğini sağlayabilmek için, bir dereceye kadar ve doğru bir biçimde tanınacak, özellikle uyumlu hale getirilmesidir.

İşte bu gerçek bir sorundur. Kendi kendinin patronu olan bir toplumda herkesin eşit oylu üyeler olduğu en geniş demokratik yaşamın sorunudur.

Ama sözü edilen bu toplum, öncelikle kapitalist sömürüden ve onun nedenlerinden kurtulmadan varolamaz.

Sorunu başka türlü koymak gerçekten arabayı öküzlerin önüne koşmaktır.

6

İKTİDAR NEDİR?

Birtakım sözcükler moda oldu. Bazı çevrelerde bir süreden beri «iktidar» sözcüğü de bunlardan biri. Bunca önemli olan bu kavram oyuncak edildi: İşçi iktidarı, sendikal iktidar, öğrenci iktidarı, köylü iktidarı, kültür iktidarı hatta düş gücünün iktidarı... Bu arada daha az yaldızlı birçok başka iktidarların sözü edilmiyor değil... Kısacası dilim dilim iktidar satılıyor: Var mı iktidar isteyen? Bunlar ciddiyetten uzak.

★

İktidar, yani gerçek olanı herşeyden önce devlet erki yani tüm ülkeyi kucaklayan ve onu yönetmeye yarayan siyasi, baskıcı, yönetsel ideolojik (günümüzde buna çağdaş kapitalizmin özelliği olan ekonomik ve mali aygıt da ekleniyor) aygıtın yönetimidir.

Devlet erki belirli bir toplumsal düzeni kurma ve yaşatmada belirleyici araçtır. Tarihte toplumun, çıkarları çelişen sınıflara bölünmesiyle birlikte, mülk sahibi ve sömürücü sınıfların egemenliklerini sağlamlaştıran ve koruyan araç olarak ortaya çıktı.

Demek ki, devlet erki siyasi bir kavram olmasına karşın, ekonomik iktidar temeline dayanır. Siyasi olarak egemen olacak sınıf ekonomiye egemen olan sınıftır.

Tüm toplum biçimlerinde devletin başlıca işlevi, varolan toplumsal düzeni korumaktır. Kapitalist devlet, biçim ve yöntemleriyle kapitalist topluma özgüdür ve işlevi patronların egemenliğini sürdürmektir.

Toplumsal devrimlerin tüm tarihinin kanıtladığı bir gerçek vardır: Yükselen sınıflar eski toplumla karşı karşıya geldiklerinde, eski yönetici sınıfların egemenliğini kırmak, ekonominin sahibi haline gelebilmek ve yeni bir toplumsal düzeni kurabilmek için siyasi iktidarı ele geçirmek zorunda kalmışlardır.

Burjuvazinin de kendi hesabına yaptığı budur. Çağına göre olan 1789 devriminin bundan başka bir anlamı yoktur.

İşte çağımızın yükselen sınıfı olan işçi sınıfının da eski, çürümüş toplumu gerçekten değiştirmek için kendine göre yapmak zorunda olduğu şey temelde budur.

★

Günümüzün kapitalist devletinden söz ediyorsak, onun gerçekte neyi temsil ettiğini bilmemiz gerekir.

Burjuvazi, devleti daha önceki biçimleriyle ölçülemeyecek kadar mükemmel ve etkin bir duruma getirmiştir.

Bunu kesinlikle yapışının birinci nedeni; üstünlüğünün halkın çoğunluğuna ve özellikle de güçlü ve savaşçı bir işçi sınıfına dayatmak zorunda olan çok azınlık bir sınıf olması ve canlı bir savaş sonunda eksiksiz biçime getirdiği araçları tümden ele geçirme gereksinmesidir.

Bunu yapışının, olayların zorlamasından doğan ikinci nedeni de ekonominin devasa gelişiminin ve devletin daha çok ve doğrudan müdahelesinin gerekleridir.

Açıklamalarına inanmak gerekirse, **kapitalistler için** devlet istenmeyen kişidir. Ama daha yakından bakıldığında durum çok değişiktir.

Kapitalist devlet kapitalist sınıfın ortak çıkarlarının temsilcisidir. Ancak bu çıkarlar işçilere karşı rejimi sürdürmek sözkonusu olduğunda, gerçekten ortak ve birbirine yakın olmalarına karşın, vahşi bir ormanı andıran bu rejimlerinde her birinin yerleri sözkonusu olduğunda birbirlerinden ayrılır.

Günümüz kapitalist devleti en güçlü grupların, kapitalist sınıfın önde gelen güçlerinin çıkarlarını temsil eder, eylemi onların yararınadır.

Bunların karşı çıkışları ise devletin müdahalesine değil, ama kendilerine daha fazlasını elde edebilmek içindir.

Kapitalistlerin en güçsüzlerinin karşı çıkışı da, özünde devletin gerçek işlevine karşı değil, onları en güçlülere feda edişine karşı ve kendilerine daha iyi hizmet edilmesi içindir.

Kalanı, yalnızca yemeği daha gösterişli bir hale sokacak garnitürdür.

Ancak, iş devletin giderek büyüyen rolüne ciddi olarak karşı çıkmaya gelince, hiçbiri bunu yapamaz. Çünkü bu rol, kimsenin bilmezlikten gelemiyeceği ekonomik ve toplumsal olguların sonucudur.

★

Kapitalist tekeller devletlerinin yardımı olmadan günümüz ekonomisinin gereklerini, bilimsel ve teknik ilerlemenin dayattığı dönüşümlerin gereklerini karşılamaktan acizdirler.

Kendileri için gerekli olan korkunç büyüklükteki sermayelerini biriktirebilmek için devlete gereksinimleri vardır.

Yalnızca işçi sınıfına değil, ama halkın büyük çoğunluğuna, yüksek çıkarlarının amaçları uğruna gerek duydukları siyaseti ve özveriyi karşılamalarını dayatmak için de ona gereksinimleri var.

İşte bunun içindir ki, devletin rolünün büyümesi yanında, tekeller, onun tüm temel mekanizmalarının denitimini ve tüm siyasetine elkoymayı garantiliyorlar. Çağdaş kapitalizm ve devletin yeni olan tarafı ekonomik, mali, yönetimsel ve politik tüm alanlarda harekete geçebilmek için tekellerin elindeki araçlarla devletinkilerin en ileri derecede bileşimidir

İşte tekelci devlet kapitalizmi denen şey budur.

Onun ülkemizdeki siyasi görünümü demokrasiyi hiçe indirgeyen ve burjuvazinin en güçlü çevrelerine yükselen halk hareketi karşısında direnerek yaşamlarını sürdürme olanaklarını sağlayan kişisel iktidardır. Bu, en büyük tekeller için en işe yarar biçimdir: tartışma ve görüşme görünümü verilerek kendince karar vermekteler. Kararlar onlar için ve onların doğrudan katılmasıyla alındığından daha uygun birşey düşünülemez.

★

Elbette bu iktidar sarsılmaz değildir: zayıflığı, giderek gericileşen bir azınlığın hesabına hareket etmesi ve büyük

çoğunluğun çıkarlarıyla isteklerine karşı durma zorunluğundadır. Bu iktidar aynı zamanda gerçek ortak çıkarlarının bilincine varan hatırı sayılır büyüklükte güçlerin toparlanmasına neden olmaktadır. Onun yenilmesini sağlayacak olan da budur.

Ancak ezdiklerinin önemli bir bölümünü aldatmayı başardığı sürece böyle bir iktidarın ne denli güçlü olacağını bilmezlikten gelme olanak dışıdır; bu hesaba katılmadan hareket edilemez.

Onun önemini küçümsemek ve bir fiskeyle söneceğini düşünmek, gülünç ama tehlikeli bir kabadayılık olacaktır.

Sorunu bilmezlikten gelme gerçekle ilgisi olmayan, küçük sözde iktidar parçacıklarının böyle bir mekanizmayı dağıtabileceğini, değiştirebileceğini sanmak, çağdaş toplumun ne olduğunu hiç bilmemek, onun gereksinimlerini ve yaşamını sürdürmesi, gelişmesi için nelerin gerektiğinin farkında olmamak demektir.

Bu, toplumsal ve ekonomik üçkâğıtçılıktır. Gerçek üçkâğıtçılar bizi bağışlasın, hedefimiz onlar değil. Onlar en azından çağdaş üretimi başka birşeyle değiştirebileceklerini öne sürmüyorlar ve iplerinden çekerek işlettirecek güçsel makinalar yaratmıyorlar.

Devlet erkiyle ilgilenmeden, geri kalan herşeyi değiştirebilmek için, onu değiştirmek gerektiğini görüp açıkça söylemeden ve onun nasıl ve neyle değiştirileceğini açıkça söylemeden toplumu değiştirmeyi öne sürmek ne kadar iyi niyetli olursa olsun uygulamada kendini tüm gerçek değişikliklerden alıkoymak ve kapitalizmi sürdürmektir. Çünkü, uygulama, gerçekleştirme yolu olmayan soylu fikirler öne sürmek olsa olsa papağanlık olur.

7

SOSYALİZM

Şimdi herkes sosyalizmden yana olduğunu söylüyor. Eskiden karışıklık bu kadar çok değildi... Herşeye karşın bu iyiye işaret; fikir günceldir ve giderek yol alıyor, ancak bu elbette kendinden söz edenlerin hepsini geçer akçe olarak alma nedeni değildir.

Evlât, benim Halk Cephe'sinden kalma bir anım var: o zamanlar bir dizi mağaza reklâm sloganı olarak o günün başlıca belgilerinden birini alarak, kurnazca adlarını «Hayat pahalılığına karşı Untel Mağazası» koymuşlardı. Bu, «Halk Cephesi» görünümü veriyordu. Ama fiyatları her yerdekinin aynı idi.

Toplumsal savaşımda «modaya uymuş» görünmek için her tür belgiyi bayrak edinecek gözboyayıcı satıcılar her zaman olacaktır; işçilerin bir ayrım yapmalarında yarar var.

Çünkü, sosyalizm, aşure gibi içine herşey konabilecek, herkesin aklından geçeni eklediği, sınırları belirsiz bir formül değildir.

★

Bir işçi sosyalizm fikrine nasıl ulaşır? Hepsi kapitalist toplumun artıklarına karşı isyandan kaynaklanan binbir değişik yoldan. Yaşam koşulları ona bu pisliklerden birini veya diğerini daha ağır veya daha çabuk olarak duyurur ve bu andan başlayarak düşünce kendi yolunu çizer, deneyim ve onunla birlikte bilinç kazanılır. Biri için, bu kendine dokunan veya tanık olduğu şu veya bu haksızlıktır, diğeri için, kendisinin ve arkadaşlarının konusu olduğu sömürünün bir dizi belirtisidir (bazen, önceleri bunlar en ilkelleridir), başkaları için ise, bu rejimin korkunç insanlık dışılığının açığa çıkması, aşağılanmalara ve milyonlarca insanın boyun eğdiği bağımlılık durumuna karşı duyulan öfkedir.

Ve sorular birbirini izler.

İnsanların doğaya egemen olmak ve herkesin yaşamını güzelleştirmek için elde ettiği bunca aracın, işsizlik, yarınından emin olmama gibi daha büyük felaketlerin kaynağı olacak kadar kötü kullanılması kabul edilebilir mi?

Bunca zenginliğe el konulmasına, onları benliklerinde taşıyanlar işçi sınıfının fakir veya orta halli çevrelerin nüfusun çoğunluğunu meydana getirenlerin çocukları olduğu için bunca insani yeteneğin işlenmemesine veya boğulmasına izin verilebilir mi?

Her zaman zenginlerle fakirlerin, işsizlerle çok güç koşullar altında çalışanların varolması gerektiği doğru mu? Patronlarla sömürülenlerin, ezenlerle ezilenlerin, efendiler ve hizmetkârlar sınıfının mutlak bulunması zorunlu mu?

★

Daha iyi bir toplumu düşleyen iyi insanlar her zaman varolmuştur ve uzun süreden beri sosyalizm düşüncesi işçi sınıfının amacı, ereğidir.

O önceleri bir düştü. Ama kapitalist toplumun işleyişinin, daha da genelinde, tarihte insan toplumunun gelişmesinin yasa ve kurallarının öğrenilmesi, toplumun ileriye doğru yürüyüşünde sosyalizmin kapitalizmi izlemesi gereken mutlak zorunlu bir aşama olduğunu bilimsel olarak belirlenebilmesini sağladı. Günümüzde, Marks'ın, bunu yadsınamaz bir biçimde gösterirken, yalnızca sosyalizmin gerekliliğini değil ama aynı zamanda onun özünde ne olduğunu ve hangi yollardan başarıya ulaşabileceğini de bilimsel olarak ortaya koyduğuna kimse karşı çıkamaz.

Kapitalizmin bu denli kötü olmasının nedeni, şu veya bu yanılgı, şunun veya bunun kişisel aptallığı veya kötü niyetliliği değildir. (Çünkü, eğer bazı sosyalizm vaızlarının sandığı gibi, durum böyle olsaydı yanlışları düzeltmek veya daha akıllı, daha insancıl kapitalistler bulmak yeterli olacaktı).

Onun kusurları daha ciddi ve doğuştandır; iyi edilemez.

Kapitalizm, üretim araçlarının özel mülkiyetine ve ücretli emeğin sömürülmesine dayanmanın gerektirdiği neyse odur. Bu olgu nedeniyle, kâr, güç ve azınlık egemenliği hır-

sından başka motoru yoktur. Geri kalan herşey; haksızlıklar, saçmalıklar, felaketler ve insanlık dışı uygulamalar amansızcasına buradan kaynaklanır. Başka türlü işleyemez, doğru yola oturtulamaz.

İşte bu nedenle sosyalizmin temel koşulu tam aksine, başlıca üretim ve değişim araçlarının ortak mülkiyeti ile devlet erkinin, sosyalizme ilgi duyan diğer toplumsal tabakalar ile bağlaşıklık halinde işçi sınıfı tarafından kullanılmasıdır.

Bu iki veri sosyalizmi özetlemeye yetmese de onun hareket noktası ve vazgeçilmez temelidir. Bunlar olmadan sosyalizm değil sosyalizm üzerine gevezelik etmek olanaksızdır.

Ama bunlar varolduğu anda sosyalizmi, yani hiç kimsenin başkasının emeğini sömüremediği bir toplumu, amacı, tüm halkın mutluluğu, yaşam düzeyinin sürekli yükselmesi, herkesin kişiliğinin alabildiğine gelişmesi olan bir toplumu, insan tarafından ve insanlar için yaratılan gerçek toplumsal eşitliği sağlayan bir toplumu kurmak olanaklıdır.

İşte o zaman haksızlıkları yoketmenin, herkese toplumsal yaşamda tam ve tüm haklarıyla yer veren eksiksiz bir ekonomik ve siyasi demokrasiyi gerçekleştirmenin koşulları varolur.

Ancak o zaman bu toplumu mükemmelleştirmenin tüm olanakları varolur, bu toplumu diyoruz çünkü kimse bugünden yarına yeni bir dünya yaratacağını öne süremez, bu uzun bir iştir, önemli olan, artık tamamen olgun ve kendi kendinin efendisi olan, insanlığın, alabildiğince yüksek bir uygarlığın merdivenlerini tırmanabilmesi için gerekli araçların elde edilmesidir.

★

Sosyalizme karşı olanlar -ve kuşkucular- uzun süre «hepsi iyi güzel de buna olanak var mı? Patronlar olmadan **işleyecek** bir toplum düşünülebilir mi?» diye sordular.

Günümüzde artık böyle sorular sorulamaz; bu gerçekleşmiştir ve işliyor! İnsanlığın üçte biri için artık kapitalizm varlığını yitirdi, sosyalizm reddedilemez ve utkan bir gerçeklik olarak gelişiyor. Bunun güçlüklerle, sıkıntılarla ve ya-

nılgılarla olması birşey değiştirmez. Burjuvazi kendi rejimini -ama ne rejim!- kurmak için yüzyıllar harcadı.

Sosyalizmin yaşamı daha birkaç on yıllık. Birkaç istisna dışında fakir ve geri kalmış ülkelerde zafer kazanarak kaybettiklerine kuduran bir kapitalist dünyanın ortasında kendini dayatmak zorunda kaldı. Ama varlığını sürdürüyor, hem de çok canlı bir biçimde ve yarattığı olağanüstü olanakları, özgürlüğünü kazanan işçi sınıfının neler yapabileceğini daha şimdiden kanıtladı. Tüm dünya işçileri için bu paha biçilmez bir dayanak noktasıdır.

Sonuç olarak, sosyalizm tüm dünyada gündemdedir, ülkemiz için de durum bu.

Doğaldır ki ülkemizde izleyeceği yollar, benimseyeceği yöntemler ülkemiz koşullarına, ulaştığı düzeye ve geleneklerine uygun düşecektir.

Biz, onun alacağı tüm görünümleri belirlemeyi hiçbir zaman CGT'ye yüklemedik: biz, iyi olmak için sosyalizm taraftarı olmanın bile şart olmadığı sendikal bir kitle örgütüyüz.

Ancak, tüm öznelliği ve bağımsız niteliği ile Fransız sendikal hareketinin bu toplumun kuruluşuna katılacağını ve kendi payına düşeni tamamen yapacağını biliyoruz.

Biz, bu konuda, ilk zamanlarından bu yana tüzüklerinin başına ücretliliğin ve patronluğun kaldırılmasını koyan CGT kurucularının amaçlarına sadık kalacağız.

★

Ülkemiz işçi sınıfının sosyalizm için savaşımının uzun bir tarihi var; sayısız kavgalar verip ürününü aldı: Paris Komünü ve ondan sonraki daha birçok savaşım bunun kanıtıdır.

Önceleri bu düşüncenin en iyi temsilcileri kendileri için ulaşma umudu olmadan özveri ile mücadele ediyorlardı. Bu, bugün güncel bir bakış açısı, çağımızın bir gereğidir. Bu, günümüz işçileri ve onların genç kuşağı için ne büyük bir özendiricidir!

Ancak iş bununla bitmiyor, ona ulaşmanın yolunu ve amaçlarını anlamak gerekir.

8

«İŞÇİ İKTİDARI» TEK BAŞLARINA MI?

Bazılarının (bunlar reklam kargaşalıkları içinde tüm kötülüklerin kaynağını keşfedebilenlerdi), papağanların, büyülü belgileri yinelermiş gibi, aynı teknikleri kullandıklarına dikkat ettiniz mi?

«İşçi iktidarı» ve şimdiye değin yakından incelediğimiz birkaç başka belgi onların salgılarıdır. Ama bu dediğimiz en azından bir işe yarama üstünlülükleri olan gerçek salgılara haksızlık olmuyor mu?

«İşçi iktidarı», kullanılışına göre iki anlama da gelebilir. Bazıları için bu, üniversitede öğrenci iktidarı v.b. yanında işletme ya da işçi iktidarı demektir, bu açıdan bakıldığında, daha önce de sözünü ettiğimiz rendelenmiş iktidar parçacıklarından oluşan gülünç mozaik'in bir taşıdır. Bu konuya tekrar dönmeye gerek yok.

Başkaları için ise değişik, daha genel bir anlamı var. Bu durumda söz konusu olan gerçekten de devlet erkidir; onlar bunun işçi ve **yalnızca** işçi iktidarı olduğunu ileri sürüyorlar. İşte bu konuda bizi ilgilendiren konu budur.

★

Eğer burjuvazinin iktidarının devrilmesi koşulunu taşıyan gerçek sosyalizmden sözediliyorsa, bu savaşımı sonra da yeni toplumun kuruluşunu yönetebilecek temel sınıf elbette işçi sınıfıdır. Ve, kimsenin üstlenemeyeceği bu büyük görev iktidarın kullanılışında kendini göstermek zorundadır. Bu anlamda sosyalizm işçi sınıfının iktidarıdır. Ama sözü edilen tek başına işçi sınıfı mıdır?

Bunun böyle olduğunu öne sürmek hem çağdaş toplumun gerçekliğini hem de iktidarı ele geçirmek için neyin gerektiğini bilmemektir.

★

Günümüzde kapitalizm üretim araçlarının ve sermayenin -dolayısıyla ekonomik gücün- giderek daha az sayıda dev kapitalist gruplar azınlığının ellerinde alabildiğine yoğunlaşmasıdır. Buraya ulaşabilmek ve bu durumlarını sürdürebilme kiçin sömürülerini nüfusun çoğunluğunun sırtına bindirmek durumuna gelmişlerdir.

Ve öncelikle de ücretlilerin..

Sayıca büyüyen işçi sınıfı sırtındaki sömürünün ağırlaştığını görüyor.

Bu, diğer emekçi tabakalar için de geçerlidir. Ücretlilerin sayısı hatırı sayılır oranlarda arttı: ülkenin tüm çalışan nüfusunun 3/4'ünü oluşturuyorlar. Ve bunların durumları ne kadar da çok değişmiş! Eski dönem memurlarının koşullarıyla, bugün, çalışmalarının «sınai» örgütlenmesi içinde ve bundan çıkan sonuçlarla birlikte büyük yoğunluklarla birleştirilmiş memurların arasında ortak ne var?

Teknisyenler, mühendisler ve teknik kadrolar açısından gelen değişiklik daha da göze çarpıcıdır.

Eskiden bu kadrolar patronların işbirlikçileri olarak nitelendiriliyorlardı ve gerçekten de ayrıcalıklı bir duruma sahiptirler. Ancak tekniğin ve ekonominin kendi ölçülerinin de gelişmesi ile sayıları daha da arttı. Çalışmaları giderek özelleşmeye ve parçalara bölünmeye gitmekte; artık onlar da büyük işletmelerde, birkaçı hatta binlercesi birarada bulunuyorlar. İşlevleri önemini kaybetti ve biçimleri ve derecesi diğer emekçilere göre hâlâ değişik olsa da kendilerinin de konu olduğu sömürüyü daha doğrudan duyuyorlar. Bağımlılık durumları onlar için şimdi daha algılanabilir. İşlerinden ve geleceklerinden kuşku duyan, genellikle kırk yaşını geçince çok yaşlı sayılan diplomalı ücretlilerden başka birşey değillerdir. (İş dünyasındaki herhangi biri gibi)

Kapitalizmden sakınmalarını gerektiren nedenler, şimdi onlar için daha açık, peki toplumun değişmesinden kaybedecekleri nedir? Ama kazanacakları güvenlik, değer ve bilgileriyle yeteneklerinin bir ayrıcalıklar azınlığının değil ama toplumsallığın hizmetinde kullanılmasıdır. Ve en acil olarak da, çıkarlarını, ancak tüm emekçilerle birlikte savunabilecek-

lerinin bilincine varıyorlar.

Tüm bunlar, bu katmanların bağrındaki değişikliği ve onların işçi sınıfına yakınlaşmasını açıklıyor.

Bu, temelde, çoğunluğu ücretliler haline gelen birçok entellektüelde ortaya çıkmaktadır. Bu, aynı zamanda öğrencilerin birçoğunun düşüncelerini yansıtıyor.

Ayrıca çalışan halkın başka önemli tabakaları da kendilerini çıkarları zedelenmiş, tekeller ve iktidar tarafından ağır biçimde çiğnenmiş durumda buluyorlar: özellikle tasfiyeye ve sanayi işçileri veya işsizler olmaya adanan küçük ve sıksık da orta çiftçilerin durumu budur.

Kent orta sınıfları için de aynı şey sözkonusudur.

★

Herşeyi açıkça ve kandırmacaya sapmadan söylemek gerekir. İşçi sınıfı toplumda her ilerici değişikliğin, özellikle onun sosyalist dönüşümünün temel gücüdür.

Çünkü en doğrudan ve ağır biçimde sömürülen ama aynı zamanda en örgütlü, en deneyli, en mücadeleci ve en sağlam olan odur.

Ama bu değişimlerle ilgilenen tek güç o değildir ve buna da tek başına ulaşamaz.

Tekellere ve onların devletinin gücüne karşı, emekçi halkın diğer bölümünden soyutlanan işçi sınıfı, tek başına amacına ulaşamaz. Ve eğer güçlü ve kurnaz burjuvazi ona karşı halkın çoğunluğunu ayaklandırmayı başarırsa acı bir yenilgiye uğrar.

Basit bir sağduyu buna işaret eder ve tarihin zor deneyimi bunu kanıtlar. İşçi sınıfı için kaçınılmaz olan bağlaşıklardan sözederken, Marks, «o olmadan solo'nun üzüntülü bir şarkı haline geleceği koro» diye söz ediyordu. 1848 Haziran'ı ve Paris Komünü bunu yeteri kadar kanıtladı.

Bölünmüş bir işçi sınıfına karşı orta sınıflara dayanmayı başardığı içindir ki, Hitler, Almanya'da faşizmi dayatabilmiştir. Trajedilere maloldukları için unutmaya hakkımız olmayan dersler vardır.

Oysa işçi sınıfına gerekli olan bağlaşıkları, halkın tüm çalışan katmanlarına saldırarak tekeller, kendileri sağlamayı yükleniyorlar.

Bununla birlikte, işçiler ve örgütleri de bu bağlaşıklıkların kurulabilmesi ve yaşayabilmesi için gerektiğinde kendi paylarına düşeni yapmak zorundalar.

Gerçekte henüz bilincinde olmasalar bile nüfusun büyük çoğunluğunun sosyalist bir toplumdan çıkarları vardır. Onları bu konuda ikna etmek gerekir. Bu sorun bir yana itilemez.

Zaten, tekellerin ve kişisel iktidarın kurbanı olan tüm emekçi katmanların bu egemenlikten kurtulmada ve köklü demokratik değişimleri gerçekleştirmekte çıkarları var. İşte onları işçi sınıfıyla birleştirmenin somut temeli.

Onlardan, yalnızca **işçi** iktidarını mı, yoksa **yıkmanın** yanında sonradan **birlikte kurmak** için de kaçınılmaz olan bu birliği temel alan halkçı, demokratik bir **o r t a k** iktidarı kurmak için savaşmalarını ve bunu yapmalarını mı isteyebiliriz?

★

«İşçi iktidarı» belgisi işçi sınıfının vazgeçemiyeceği bağlaşıklıklara, gerekli birliğe karşı bir belgidir, işçi sınıfını **soyutlayan** bir belgidir. İşte bunun için tehlikelidir ve reddedilmesi gerekir.

Bu belgiyi atan gruplar ve örgütler, işçi sınıfına yağcılık yapmaya çalışıyorlar; bu yağcılığın amacı, işçi sınıfının elindeki silahları almaktır.

Olağanüstü devrimci (!) görünmesine, sınıf savaşımıymış gibi görünmesine, saf ve sıkı görünmesine karşın bu, şarlatanlıktan başka birşey değildir.

Bunu kışkırtanlar genellikle işçiler değil. Bunlar, kısa bir süre önce, işçi hareketinin yöneticileri olmaları gerektiğini söyleyerek aydınların sırtlarını sıvazlayanlardır. Ve şimdi «uvriyerist» belgilerle işçilere yağcılık yapanlar yine onlar. Ciddiyetten uzak ve tehlikeli!

Şu güzel mantığa bir bakın: bize, ancak sosyalizmden

yana olduğunu açıklayanlarla birleşilebileceğini söylüyorlar, oysa bugün bunlar ağırlıkta değil. Öyle ise kiminle birleşmeli? Ve bu düşünceye yeni güçler nereden bulunabilir?

Askerlerin siviller arasından geldiğini saflar bile bilir. Öyle ise sosyalizm taraftarları da, henüz sosyalizm taraftarı olmayanların arasından gelir! Ve herşey ortak amaçlar için ortak eylem içinde gelişir.

★

İşçi sınıfı tüm kitlesi ile büyük bir deney kazanmıştır. Gücünün, rolünün ve sorumluluklarının bilincindedir. İşte bunun için diğer halk güçleriyle gerekli bağlaşıklıkların gerçekleştirilmesi ve kendini soyutlama girişimlerini reddetmesi gereğini tamamen anlayabiliyor.

Kendine ait olan yeri istiyor, ve ondan vazgeçemez. Bu yerin garanti edileceği demokratik nitelikteki bir ortak iktidar için savaşıyor. Bu, hiç de fena birşey olmaz.

Sosyalizme gelince sırtsıvazlayıcılar memnun olmasa da, bu, işçi sınıfının **ve bağlaşıklarının** iktidarı olacaktır -ülkemizde başka türlüsü olamaz-.

9

CGT'NİN ÖNERİSİ

Şimdiye dek toplumun değiştirilmesi gereği sorununa her yandan ileri sürülen sözde çözümleri gözden geçirerek gerçek değerlerini görmeye çalıştık. Sonra da özünde sosyalizmin ne olduğunu ve zafer'in gerçek koşullarını gördük. Bu, bize, yazılarımız boyunca günümüz koşullarında sınıf savaşımının başlıca verilerine yaklaşma ve aynı zamanda bizim çözümlerimizden bazılarını kabataslak çizme olanağını verdi. Bu durumda CGT'nin somut önerisi nedir?

De Gaulle ve Pompidou Çağdaş Zamanların dayattığı «küçük değişikliklerden» sözederek gerçek sorunların varlığını kabul ediyorlar. Ancak getirdikleri çözümler ve başvurdukları uygulamalar her zaman işçi sınıfının ve büyük çoğunluğun zararınadır. Bu, böyledir, çünkü ekonomi, tekel adı verilen güçlü kapitalist grupların egemenliğindedir. Ve çünkü kişisel iktidar onlar için en etkin hükümet biçimidir.

Ama bu neden kaderimiz olsun?

Fransa hatırı sayılır doğal, ekonomik ve insanî kaynaklara sahiptir.

Tüm bu kaynaklara ve tüm bu kapasiteye, neden kendi bencil çıkarları için kullanacak bir azınlık tarafından elkonulmuş olarak kalsın? Maliyeti içinde çalışan işçilerin emeği ve devlet tarafından karşılanan, kaynaklarını halk kitlesinin sağladığı bu dev işletmeler neden onları bu kadar kötü kullanan beylerin eşyası, mülkü olarak kalsın?

Ülkenin canlı güçlerinin çalışmalarının ürünü olan sermayeler, kredi ve yatırım fonları, onun gerçek sahipleri olması gereken tüm ulusun ekonomik ve toplumsal gelişimi hizmetinde, akılcı bir biçimde kullanılacak yerde neden bu adamların ellerine bırakılsın?

Bu zararlı ayrıcalıklar neden terk edilmesin?

Saçmalığı görün. Ekonomik aygıtın yoğunlaşması, çağdaşlaşması ve yeniden örgütlenmesi gerekli şeylerdir. Bunların ülkeye büyük olanaklar ve dolayısıyla yaşam düzeyinin

yükseltilmesi, çalışmayı daha az zahmetli, yaşamı daha kolay ve insanları daha mutlu yapma olanağını sağlaması gerekir. Oysa gerçekte iyileştirici olmaları gereken bu «küçük değişiklikler», bu ayrıcalıklı baylar tarafından yapıldığında bir felaket, düzensizlik ve karışıklık kaynağı durumuna geliyor. Bu durumda iki şık sözkonusu...

Ya başka türlü yapmak olanaksız. Bu durumda herşey ekonomik ilerlemenin kendi hatası, demek ki ondan vazgeçip mağazalara dönmek gerekir. Bu da saçmalığın dikalasıdır.

Veya başka türlü yapmak olanaklıdır ve ekonomik ilerlemenin kendinde taşıdığı toplumsal ilerleme, insanlığın ileriye doğru yürüyüşü ondan alınabilir. Bu durumda hatalı olan bunun nasıl yapılacağını bilmeyen ve yapamayan sistemdir ve yerine başkası gerekir. Bizim değişmeyen kanımız budur.

İnsan toplumu kaderini eski geri kalmış bir ayrıcalıklı sınıfa ve çağımızın gereklerine cevap vermekten aciz bir rejime bağlayamaz.

Ekonominin gelişmesini ve çağdaşlaşmasını daha etkin ve daha insanî bir biçimde yönetmenin; kaçınılmaz sorunları, ne işçilerin ne de nüfusun diğer emekçi katmanlarının çıkarlarına zarar vermeden çözümlemenin, bu gelişmenin olanaklarını emek dünyasının ve tüm ulusun yararına alabildiğine kullanmanın kuşkusuz bir yolu vardır.

Halkımızda, kol ve kafa emekçileri arasında yalnızca teknik değil, ama aynı zamanda yönetsel ve denetsel korkunç bir insiyatif, mesleki yetenek ve uzmanlık kaynağı vardır.

Bu yetenekler, bu erdemler, günümüzde dizginlenip boğuluyor; kullanılan bölümü yalnızca sermayenin dar çıkarlarıyla sınırlı.

Ama eğer tüm bu güçler özgürlüğünü kazanmış ve toplumun hizmetine verilmiş olsaydı, ülkenin tüm kaynaklarının akılcı biçimde kullanılmasını ve onun ekonomik ve toplumsal gelişimini sağlayabilecek tüm kapasiteye sahip olacaklardı.

★

Tüm sorun onlara bunun yollarını sağlamaktır. Bu yollar ise, öncelikle tekellerden alınması gereken ekonominin kumanda kollarının ulus tarafından elde tutulmasıdır. Bu kumanda kolları bir yandan bankalar ve kredi, yani finansman kaynakları, diğer yandan ekonominin ilerleyişini belirleyen kilit sektörlerdir. Temel sanayi kolları ve ana üretim dalları gibi.

Toplum bu kumanda kollarını ele geçirmeden kendi işlerinin patronu olamaz ve hiçbir şeyin de ciddi, kalıcı olarak değiştirilmesi sözkonusu olamaz. İşte bunun için CGT bu konuda ulusallaştırmayı öneriyor. Ulus, bu temel kumanda kollarını elde tuttuğu andan başlayarak ekonomiyi, ekonomik ve toplumsal gelişmeye yönelik gerçek ve eksiksiz bir plana göre yönetmenin olanağına sahip olacaktır.

Kilit sektörlerin ulusallaştırılması elbette, onların alabildiğine demokratik olması gereken yönetimlerinin niteliğinden ayrılamaz.

Bu konuda ne söylenebilir?

Ulusallaştırılmış işletmelerin, devletin içinde çalışanların ve işletmelerden yararlananların yani tüm nüfusun temsilcilerinden oluşan üçlü bir yönetime sahip olması gereği, işçilerin de, bu konuda, sendikalarının ve temsilcilerinin aracılığıyla söyleyecek ve dinlenmesi gereken sözleri bulunması. Bu işletmelerin kaçınılmaz bütünsel bir plan çerçevesinde yeterli yönetim özerkliğine sahip olmaları.

Plan konusunda ise söylenebilecek olan hazırlanışında, uygulanışında ve denetiminde demokratikleştirilmesi gereği ve özellikle de emekçilere ve onların sendikalarına etkin bir katılma ve gerçek bir etkinlik sağlamasıdır. Elbette böyle bir anlayış içinde geniş insiyatifli, demokratik nitelikli bir bölgesel örgütlenme tüm etkinliğiyle yer alacaktır.

İşte o zaman «katılma»dan De Gaulle'cilerin tekelinde bir sözcük olarak sözetmekten kurtulabiliriz. O zaman gerçek, yani demokrasi ile eş anlamlı olacağından bu sözcüğü tırnak içine alma zorunluğunda kalmayacağız.

İşte o zaman yaşam düzeyini yükseltme, işçilerin istemlerini karşılama ve büyük bir toplumsal siyaseti gerçekleştir-

me amacıyla ekonomiyi sistemli olarak yönlendirme olanağı ortaya çıkacaktır.

★

Ancak, böyle bir sistemi kendine uygun düşen bir siyasi rejim olmadan düşünebilir miyiz?

Ekonominin egemenliğini kapitalist tekellerden alabilmek için onların aynı zamanda siyasi yaşam üzerinde de kurdukları egemenliği yıkmak ve halk kitlelerine dayanan ve gerçekten demokratik bir yaşamı temel alan kesinlikle bu amaca yönelik bir iktidar kurmak gerekir.

Denilebilirse kişisel iktidarın tam aksine. Günümüzdeki savaşımın esas konusu budur. Büyük burjuvazi ister en büyük tekellerden yana seçim yapan De Gaulle'cü sistemi sürdürerek, ister üçüncü güç, merkezcilik ve birlik adı verilen başka bir gerici sistemi yaşatarak, her yoldan egemenliğini korumaya çalışıyor.

Her iki durumda da bu, bugün görünenin sürdürülmesidir.

Ya da bizim öne sürdüğümüz çözüm başarıya ulaşacak ve toplumsal ilerleme ile çağımızın gerekleri yönünde bir değişimin gerçekten olabilmesi için yol açılacaktır.

Bunu dayatacak güçler zaten bulunmaktadır.

Toplumsal güçler açısından bakıldığında bu, en başta işçi sınıfı ve daha genelde kendilerini ezen ve çoğunu yokolmaya mahkûm eden açgözlü devlere karşı işçi sınıfıyla bağlaşmakta çıkarları olan kafa ve kol emekçileri ile bugünkü siyasetin kurbanı olan tüm toplumsal tabakalardır. -kent ve köy orta sınıfları-

Bunların siyasi görünümleri açısından bakıldığında ise ortaya çıkan sol adı verilen şey, yani solcu partilerin bağlaşıklığı ve sendikalarla anlaşmasıdır. Bu birlik olasıdır, yenmek için olduğu kadar yeniden kurmak için de gereklidir. Buna karşı çıkıp tekere çomak sokanların tümü emek dünyasına karşı en büyük suçu işliyorlar: bunu 1968 Haziranında açıkça gördük. Günümüzde de gerilemeler ve uzlaşmalar büyük felaketlere neden oluyor.

İşçilerin ve tüm nüfusun somut, görünebilir ve güvenilir bir çıkış yolunun varlığını görmeleri, bu kaçınılmaz bağlaşıklığın varolduğuna, sağlam ve açık olduğuna ve süreceğine mutlak güvenmeleri gerekir.

Bu da, bu bağlaşıklığın emekçilerden destek alan bir toplumsal siyaset için cesaretle kapitalist tekellere yönelmiş, anlamı açık bir ortak program üzerinde yapılabileceğini ve her türlü ilerlemeyi ve her türlü çıkış yolunu tıkayan antikomünist birliklerin yoldan temizlenmesi gerektiğini gösterir.

Kendi hesabına CGT buna hazırdır, bu uğurda hiçbir çabadan ve hiçbir girişimden kaçınmıyor. Bunu her uygun durumda yapacak ve bunları diğer büyük sendika merkezleriyle birlikte yapmayı umuyor.

Ancak engellerin kaldırılması için temel olan işçilerin düşüncelerinin açık olması ve isteklilikleriyle bu amaç için savaşanlara sağladıkları desteğin herhangi birinin karşı gelmesini olanaksız kılacak büyüklükte bir güçle kendini göstermesidir...

★

CGT'nin önerisi budur, gerçekçi ve umut dolu bir amaç. Bu varolan olanaklara uygun, uygulanabilir bir yoldur ve amaca ulaşmak için gerekli güçlerin birleştirilmesini sağlar. Bu, ilerlemenin yolunu açar; böylelikle de burjuvazinin gücü azaltılıp işçi sınıfı güçlendirilir, ona gereken bağlaşıklar sağlanabilir.

Bir anda, işçilerin özgürlüklerine kavuşmasına, onları soyutlamayı ve De Gaulle'cü iktidarı güçlendirmeyi amaçlayan yüzbin ateşli nutuktan daha çok yaklaşılır.

Bu uğurda çok fazla güç, atılım ve zekâ kullanmak gerekir, çünkü bu, küçük bir iş değildir ve tek başına yapılmayacaktır.

10

AYGITLAR

De Gaulle ve yandaşlarının, diğer gericilerin ve goşistlerin, -herbiri aynı nedenlerden-: «ah! şu lânet aygıtları olmasa işçi sınıfı ne harika birşey olacak» diye içgeçirmeleri biçimindeki bu garip konser sizin de kulaklarınızı tırmalıyor mu?

★

Bu aygıtlar hangileridir?

Yalnızca işçi sınıfının, uzun savaşımı süresince kendi için yarattığı örgütler ve özellikle de CGT.

Sınıf savaşımı işçi sınıfını **iktidardaki** burjuvazi ile karşı karşıya getirir.

Burjuvazinin ise egemenliğini sürdürmek için, maaşallah yeteri kadar aygıtı var.

İşletmeler ve tüm ekonomi düzeyinde devlet, aldatmak, sömürmek ve baskı altında tutmak için gerek duyduğu tüm kadrolarla birlikte tüm parçaları uyumlu, mükemmel, devasa bir mekanizmadır.

İşçi sınıfının tek gücü sayısı ve üretimde, ülke işlerinin yürümesinde tuttuğu belirleyici yerdir.

Ancak bu güç, sınıf bilinci olmadan savaşın her aşamasında doğru bir yönlendirme olmadan ve **örgüt olmadan** bir hiçtir.

İşçi sınıfı bunu uzun ve güç kavgalar sırasında kaybettikleri pahasına öğrendi. İşçiler uzun zaman deneyimsiz ve yöneticisiz örgütçüklerle savaştılar. Yenildiler ve çok zaman kanla ezildiler. Veya güçleri burjuvazi tarafından kendi çıkarları için yolundan saptırıldı. Daha yakın zamanlarda «İşçi Yaşamı»nda 1848'den sözettik. Bu yararsız bir anımsatma değildi...

İşçi hareketinin tarihi, işçi sınıfının tarihi büyük kavgalarla akıl almaz zaferlerle süslü olduğu kadar, genellikle ka-

çınılmaz olan yenilgilerle de dolu şanlı bir tarihtir. İşçi sınıfı yüzyıldan çok bir zamanda birçok sınavdan geçerek yükselişini sürdürebilmiş ve amansız bir düşman karşısında amaçlarını gerçekleştirecek yolları bulmayı öğrenmiştir.

İşçi sınıfı işte bu güç yoldan bilinç ve deneyim kazanmış, kendi bağımsız örgütlerini kurmayı öğrenmiş ve nesilden nesile, onlarsız tarihte hiçbir sınıfın hiçbir zaman başarıyla savaşım veremediği kendi kadrolarını oluşturmuştur.

CGT böyle yaratılmış ve bugünkü durumuna ulaşabilmek için birçok deneyimden geçerek çoğu kez el yordamıyla ilerlemiştir.

★

CGT'nin «AYGIT»ı sizin sendikalarınız ve sendika şubeleriniz, personel delegeleriniz veya işletme komiteleriniz, yerel veya bölgesel birlikleriniz, sanayi federasyonlarınız ve konfederasyonunuzdur. Bu örgütler tarafından tüzükleri uyarınca kendilerini yönetmek için seçilen kurullar ve bürolardır. CGT'yi vareden ve görevini yerine getirmesini sağlayan tüm sorumlu aşamalardaki onbinler ve onbinlerce kendini adamış deneyimli militandır.

Bunun anlamını ölçebilmek için tüm bunların yokolduğunu varsaymak ve o zaman işçilerin çıkarlarını nasıl savunacaklarını ve eylemlerini nasıl yöneteceklerini kendi kendimize sormak yeterlidir.

Sonuç olarak işçi sınıfının tarihi boyunca kazandıkları içinde belki de en önemlisi deney birikimi, bu sınıf örgütlerinin değeri ve onun sayısız militanının nitelikleridir.

Çünkü bu örgüt onun özgürlük savaşının vazgeçilmez aracıdır.

★

Burjuvazi işçi sınıfından yararlanmayı her zaman düşlemiştir. Ya egemenlik altına girmeyi kendi kendine kabul etmeyi hatta buna katılması nedeniyle ya da burjuvazinin bir fraksiyonu işçinin savaşımcılığını uygun bir durumda kendi çıkarları için vurucu güç olarak kullanmayı umduğundan.

1968 Mayıs ve Haziranında bunu yapmaya çalışanlar vardı.

Ancak buna ulaşabilmek için, denilebilirse, kemiksiz, eklemsiz, örgütsüz ve istendiği gibi yönlendirilebilen bir kitle durumuna indirgenmiş bir işçi sınıfı gerekir.

İşte bunun içindir ki, burjuvazinin -bazıları gazeteci ve yorumcu olan- sözcüleri «kendiliğindenliği» övüyor, istem dışı veya kışkırtılmış tüm beceriksizlikleri sevecenlikle karşılıyorlar ve «vahşi iyiliğe» övgü düzüyorlar. Gerçekte karşı karşıya getirdikleri bilinçsiz işçi ile toplumsal açıdan eğitilmiş işçidir.

Onlar işçi sınıfını, kısa pantalonluyken ve yeni konuşmaya başlarken seviyorlar. Ama olgun ve örgütlü iken ondan çekiniyorlar.

Gericiliğin, işçi örgütlerini zayıflatmak ve olanağını bulduğu zaman yoketmek için elinden geleni yapmasında anlaşılamayacak birşey yok.

★

Gericiler bu iş için koca bir yıkıcılar dünyasının etkin ve hatta şiddetli desteğini sağlıyorlar.

Zamanlarını CGT'ye saldırmakla geçirmekten, onun tüm yaptıklarını kötülemekten, militanlarına iftira etmekten daha devrimci birşey bulamıyan hepsi birbirinden «proleter» küçük grupçuklar karınca gibi kaynıyorlar.

Tüm bunlar işçilerin cesaretini kırmaya, onları bölmeye ve hareketsiz kılmaya yararsa ne iyi. Ve eğer kazara bu onları şurada veya burada düşünülmemiş ve yenilgiye mahkûm hareketlere sürüklerse sevinçleri tam olur. Durum, taktik bir esneklik, dönemeçli ve güçlüklerle dolu özel hareketler gerektirdiği zaman, parçalanmaya ve ihanete sövüp sayarak olanak dışı bütünsel bir harekete övgüler yağdırıyorlar.

Ancak 11 Mart'taki gibi güçlü bir darbe anı geldiğinde o zamana kadar şiddetle kınadıkları özel eylemlerin erdemlerini keşfediyorlar ve yine ihanet çığlıkları atıyorlar.

Hep zamansız ve hep CGT'ye karşı, bu kimin işine yarar?

★

Bu, süper devrimcilerin öğrencileri arasındaki yapıtlarını gördük. On yıl önce Fransa'da 250 bin öğrenci vardı. UNEF'in üyeleri 100 bine varıyordu. Bu, işçi sendikalarıyla özellikle de CGT ile iyi anlaşarak, iyi çalışma yapan gerçek bir öğrenci sendikası idi.

Şimdi 650 bin öğrenciden UNEF'e üye olanlar 10 binin altında: yıkıcılar buradan geçti.

Mayıs-Haziran sonrasında elegeçirilen örgütlerde seçimleri boykot etmeyi akıllılık sandılar. Böylelikle sağcı öğrenci hareketlerine çoğunluk kazandırmayı başardılar. Neyse ki, cephe kuracak ve oyların % 20-25'ini kazanacak kadar açık görüşlü ilerici öğrenciler de vardı!

CGT'nin, «bu patronların varlığını tanımak olacaktır» bahanesiyle işletme komitelerinde aday göstermeyi reddettiğini ve kuruluşun adaylarına alanı boş bıraktığını bir düşünün!

Bize sendikacılık dersi vermek isteyenler bu adamlardır! Kısaca bunlar UNEF'in düştüğü ve SNE Sup'ün kendini «son anda» düşmekten kurtardığı duruma düşürmek için aracılıklarını ve tüm yeteneklerini kullanmayı öneriyorlar. Çok teşekkür ederiz!

Herhangi birşeyin yönetimini ele aldıkları her yerde onu yıktılar. Çünkü başka birşey yapmayı bilmiyorlar. Varlık sebepleri işçi örgütleri ile ilerici örgütlerin dağıtılmasıdır.

★

Aynı davanın hizmetinde olan ve sendikayı güçlendirme amacındaki düşünceler arasındaki doğal ayrılığın ortaya çıkardıkları ile açık likidasyon, provokasyon ve iftira kurumlarını karıştırmamak gerekir. Birinci durumda CGT'de kural olduğu gibi kardeşçe, anlayış ve hoşgörü duygusuyla tartışılır. İkinci durumda ise -ayırım yapmak güç değildir, çünkü somut olgulara dayanır- örgütü savunmak için hem de dirençle karşı koyularak işçilere bu tür hareketlerin neden olduğu kötülük açıklanır. İşçiler bizi anlayacaklar, sözkonusu olan patronlar, iktidar veya kırmızıya boyalı kurtçuklar olsun

onu zayıflatmak isteyen herkese karşı sendikal örgütlerini savunmak için gerekeni yapacaklardır.

★

Kapitalizme niteliğini veren toplumsal savaşımda işçi sınıfı uzun süredir «kendisi için» sınıf durumuna gelmiştir. Yani kendi öz çıkarları ve sınıf amaçları için davranmakta ve yönetim ve örgütlenme özgürlüğüne titizlik göstermektedir. En başta burjuvaziye ve onun yöneticilerine, ama aynı zamanda tüm (diğer) bakış açılarına karşı.

Çıkarları birleşen diğer toplumsal tabaklarla içtenlikle kurulan gerekli bağlaşıklıkları işçi sınıfı tüm açıklığı ile gerçekleştirmektedir. Kendininkileri de o denli gözönünde bulundurarak bağlaşıklarının yasal çıkarlarına dürüstçe uymayı bilir.

Sınıf savaşımının önemi arttıkça köklü değişimlerin koşulları olgunlaşıyor, işçilerin gücü büyüyor ve bağımsız ve güçlü sınıf örgütlerine daha çok gerek duyuyorlar.

Kendilerini tekellere, onların devletine ve kusursuz aygıtlarına omurgaları olmadan teslim etmek için bundan kesinlikle vazgeçmeyeceklerdir.

Bu nedenle CGT'yi her alanda: üye olarak, militan olarak, örgütlenmesinin ve demokratik yaşamının mükemmelleştirilmesinde güçlendireceklerdir.

Çünkü ona en azından bugün kendilerini savunmak ve yarın amaçlarına ulaşmak için gereksinimleri var.

11

SINIF SAVAŞIMI ÖĞRENİLİR

Charlie Chaplin'in en büyük filmlerinden biri olan «Modern Zamanlar»da kafamızda soru işareti bırakan bir bölüm var. Şarlo insanı robota çeviren kapitalist yöntemlerin kurbanı bir maden işçisi iken işsiz ve umutsuz biçimde sokak ortasında kalır. Yüküne bağlı bir kumaş parçası ile bir kamyon ağır ağır geçer.

Rüzgârda dalgalanan küçük kırmızı kumaşı farkeden Şarlo yanılır. Tek başına onun ardından gösteri yapar gibi yürür.

Bu herkesi güldürür, ama acı bir gülüşle. Sonra işte on, yüz ve daha çok ve daha birçoğu nereye gittiklerini bilmeden ona katılır. Bu ayaklanmaya dönüşen gerçek bir gösteri haline gelir. Baskı, tutuklamalar, hapis: olay bir daha yinelenmeyecek biçimde tasfiye edilmiştir ve Şarlo kalbinde, bu gerçektir, kendine umut veren yiğit bir kızın aşkıyla kendini sokakta bir serseri olarak bulur...

Chaplin'e gösterdiğinden başka birşey söylemeyeceğim. Basit, yalnız, insanlık dışı bir toplum tarafından ezilen, tüm başkaldırma hareketlerine hazır, ancak güçsüz ve buna karşı yaşamak isteyen bir işçinin başına gelen...

Genellikle olduğu gibi Chaplin'in güldürüsü acıklı ve alabildiğine insancıl ama aynı zamanda her işçi için özellikle akan zamanda ne büyük bir düşünme konusu.

Burada isyankâr ile devrimci, «kendiliğinden»lik ile berrak ve örgütlü bir gücün arasındaki uzaklığı görebiliriz.

Sallanan her kırmızı kumaş, kuşkusuz işçi sınıfının kavga bayrağı değildir. Herhangi birinin herhangi bir zamanda «Enternasyonal»i söylemesi arkasından gidilmesi için yetmez. Bir belginin enerjik görünmesi ve söylenişinin güzelliği, iyi olması için yeterli değildir. Ve en hareketli, en yaygaracının da ne en cesur, en çetin ne de en açık görüşlü olması gerekli değildir.

Ayrıca, belginin kabul görmesi ve bayrağı kimin taşıdığıyla nereye götürdüğünün bilinmesi, Şarlo'nun masum kamyonu ile çok daha az masum tuzak arabalarının -bunlar eksik değil- karıştırılmaması da gerekir.

★

Sınıf savaşımı bugünkü boyutlara ulaştığında ve büyük hesaplaşmalarla büyük toplumsal değişikliklerin koşulları olgunlaştığında, bugüne dek kenarda kalan yeni ücretli katmanlar harekete katılır.

Bunlar, toplumsal savaşıma, aniden keşfedilen, haksızlığa karşı yepyeni bir isyanla, ancak, daha nedenlerini iyi bilmeden ve mutlaka birçok deneysizlik, bulanıklık ve herşeyi bir anda yoluna koymak isteyen her tür sabırsızlıkla birlikte gelirler. Bunda hiç şaşırtıcı birşey yok, önemli olan onların öncelikle gerekli savaşıma açılmalarıdır.

Öte yandan işçilerin tüm bir genç kuşağı, profesyonel yaşama ve aynı anda kavgaya girmiştir. Bu kuşak ateşli ve sağlıklıdır. Onlar için gereken, yalnızca, kendilerinden önce gelenler gibi dersini görmesi ve kendi öz deneyimini kazanmasıdır.

İşçi sınıfı, esas kitlesiyle, değerli bir mücadeleciliği bozmadan, bu yeni yararlı güçleri karşılayıp bütünleştirmek ve onlara uzun sürede kazanılan deneyimi aktarabilmek için yeteri kadar sınanmış, eğitilmiş ve örgütlüdür. Bu, daha bugünden gerçekleşmeğe başlamış gibi. İlgilenmeye değer.

★

Sınıf savaşımı sıçrayan bir kıvılcım, hatta parlak, güzel biçimli, buketlenmiş, tümüyle bir sanatçı eliyle hazırlanmış havai fişek değildir.

O, bir savaş değil, güçlü, kurnaz ve her yanılgıdan yararlanmayı bilen, buna karşın, yenilebilir bir düşmana karşı sürdürülen şiddetli, karmaşık savaşlar dizisidir. Bunda, atılım, cesaret ve denilebilirse «bilek»in yanında direnç, ne yapacağını bilmek, kafa, yani kısaca sağduyu da gerekir.

Bu, öğrenilir. Her savaş gibi, meslek gibi, teknik gibi, bilim gibi, yaşamın kendisi gibi.

Sınıf savaşımı, herkes onu keşfettiği gün başlamaz, uzun bir tarihi vardır. Eskiden savaşa katılan yeni emekçi katmanları ve her yeni nesil kendi katkısını getirir. Ama onların da, daha ileri götürebilmek için kendilerinden öncekilerin deneyimlerini özümlemeleri gerekti. Bugün de aynı şey olacak.

Kendi sınıfının tarihini, savaşlarının tarihini bilmek ve hangi deneylerin kazanıldığını öğrenmek gerekir. Bunun nedeni, orada sihirli reçetelerin bulunması değildir: savaşta yanlış yapmadan, yanlış adımlar atmadan hatta büyük yanılgılara düşmeden hiçbir şey öğrenilmez ve savaşımın koşulları sürekli değişiyor.

Ama gerçekten Amerika'yı yeniden keşfetmek, her seferinde aynı yolu katetmek, aynı dersleri çıkarabilmek için, aynı yanılgıları yinelemek mutlak gerekli değildir. Kazanılanı bilmek, ondan yararlanmayı öğrenmek ve ileriye gitmek gerekir, geriye dönmek değil.

Aynı zamanda, herşeyi bildiğini ileri sürmelerine, iyi konuşmacı olmalarına ve şurdan-burdan sindirilmemiş birkaç formül almış olmalarına karşın, hiçbir zaman hiçbir şey öğrenmemiş olanlardan da kaçınmak gerekir.

Kendi çıkarlarını etkin olarak savunmak -ve çok haklı olarak, yaşamı, toplumu değiştirmek- isteyen bir işçi, kendi kendini eğitmekten, okumaktan ve düşünmekten vazgeçemez. Bunun için de en iyisi, bu bilgilerin eylemlerle, sorumluca ve olgularda gözlenebilen uzun bir pratikle doğrulandığı yere başvurmaktır.

★

CGT işçi sınıfının bu deneyiminin başlıca sonucudur. Çünkü o, bu deneyi kavganın en ön saflarında yaşamış, onu toplamayı, kendi yararına kullanmayı ve zaman içinde gelişebilmek için ondan pay çıkarmayı bilmiştir.

Ülkemizde işçi savaşımlarının tüm tarihi, onun nasıl günümüzdeki tüm olgunluğunu kazanmış demokratik ve mer-

keziyetçi bir sınıf ve kitle örgütü durumuna geldiğini gösterir.

Bu alanda son yirmi yıl özellikle önem taşıyor. Bu yılları öğrenmek ve bunun nasıl olduğunu bilmek gerekir. Çünkü bu, bugünkü savaşımın koşullarına çok açıklık getirir. Bu konuyu en iyi şekilde **günlerin ritminde** adıyla **Benoit Frachon**'un yayımladığı iki ciltlik kitapta bulabiliriz. Onu okuyun, bu öğüdü verebilirim.

Bunlar, yaşamdan sıcağı sıcağına alınmış doğru bilgilerdir ve çok büyük değerleri vardır. Olayları ve onlardan çıkan dersleri, elbette CGT'nin tavrını, ama aynı zamanda diğer birçoğununkini de görüp değerlendirmeyi sağlıyorlar.

Toplumsal savaşıma katılanların, her örgüte; «sınıf savaşımının deneyimini bize aktarma özelliğini nereden alıyorsun?» diye sorma hakkı vardır.

Bu iki cildi okuyun, bu konuda bir fikir edinebilirsiniz: böyle bir dönemin olayları konusunda o anda esas olarak ne deyip yaptığını **bugün** sıkılmadan yayınlayabilmek herkesin harcı değildir.

Bugün elimizde olanların hiçbiri kendi başına ve savaşımsız kazanılmadı. CGT'nin bunda büyük payı var. Çünkü o, tüm bu zaman süresince her yönden kesintisiz saldırılara karşı direnmeyi, çetin kitle savaşımlarını genellikle tek başına, doğru yolda yönetmeyi ve durumlarını zorlayarak emek dünyasını ileriye götürmeyi bilmiştir.

Bunu neden yapabildi?

Çünkü o hiçbir zaman sınıf savaşımından ayrılmadı, onun gerçek koşullarını ve başarıyla sürdürebilmek için gerekli araçları uzun sürede öğrenmişti.

Bundan sonra ortaya çıkan yeni sorunlara, yeni, cüretkâr ve ciddi cevaplar getirebilmesinin nedeni de budur.

Bazen gerekli bilgileri kazanmamıza -hiçbir zaman küçümsememiz gereken- düşman da katkıda bulunur. Örneğin, bir yanılgıyı kullanıp onu bize ödettiğinde. Bu dersler bazen çok pahalıya mal oluyor. En iyisi bunu, yalnızca anımsayıp fazla başvurmamaktır.

Düşman, aynı şekilde, istemeden fikirlerimizin doğrulu-

ğunu onaylamak durumunda bile kalmaktadır. Bu, daha yaklaşılabilir bir durum. Ancak altını çizebilecek kadar çok değil.

Bu konuda bay Pompidou, 1968 Mayıs-Haziran'ındaki davranışını geçenlerde basına açıklarken altını çizerek şöyle dedi: «... Geçen dönemde tarım üreticilerinin istemlerine gösterdiğim özen. İşçilerin hoşnutsuzluğu ile köylülerin hoşnutsuzluğunun birleşmesinden kaçınmak istiyordum. Ve benim bulunduğum yerde bu normaldi.»

İşçi sınıfının sözünü ettiğimiz tekellerin kurbanı olan diğer toplumsal tabakalarla bağlaşıklığının önemini kavramakta güçlük çekenler için, zamanında büyük burjuvazinin çıkarlarını yükümlenen bu adamın mantığı ve taktiği çok eğiticidir. Şapka çıkarmamızı gerektirmiyor mu?

O dönemde CGT bu gerçeği ve diğer birkaçını, olanaklı olanı ve olmayanı değerlendirebilmek için gözönünde bulundururken, düşmanın oyununu açıkça görüyor ve işçilerin çıkarlarını, sermayenin adamlarının **k e n d i** sınıflarını savunmak için gösterdikleri ciddiyet ve uzmanlığın en azından aynını göstererek savunuyordu. Bu konuda kimse başka birşey söyleyemez

Bu dersler de sınıf savaşımının bir parçasıdır.

Bazı saçmalıkları nitelemek için arada «romantizm» denildi, hatta «devrimci» de eklendi.

Bu, çok büyük bir onur, ama hiç de hakedilmemiş. Devrimci romantizm vardır ve o bambaşka bir şeydir. Bu, işçilerin yüce davası için, toplumun gerçek değişikliği için heyecan duyma yeteneğidir. Bu, kavganın saflığı ve büyüklüğü duygusudur, bu, dava için başına ne gelirse gelsin kendini beden ve ruh olarak adayabilmek, sömürülenlerin kurtuluşu ve insanlığın ilerlemesi için erdemli, kardeşçe bir kavgayı tüm yoğunluğu ile düşleme ve yaşama gücüdür. Bu, işçi sınıfının geleceğine güvenmektir.

Bunun için hiçbir şey bilmemek mi gerekir? Kafayı duvarlara vurmak mı gerekir? «Eşkiyalar» gibi davranmak mı gerekir? Her tür aşırılıklar icat edilerek hizmet ettiklerini öne sürdükleri davayı başarısızlığa götürmek mi gerekir?

Yapmacık «romantizm», zincirlerini koparmış ilkel içgüdülerin veya yıkıcılığın «romantizmi» yalnızca kötü bir maldır. Stendal de kalp sancısı* ne ise devrimci romantizm de odur.

★

Kapitalizmin kötü düzeni yerine, düzensizliği ve vahşeti koymak için değil, ama daha iyi, daha adil, daha insanî ve daha uygar bir düzen için savaşım veriyoruz.

İşçi sınıfını sevmek, sahibolunan tüm atılımla onun için savaşmak, körlüğü değil açık görüşlülüğü gerektirir. Bu, onu yenilgi yerine başarılara götürebilmek için en iyi yolu öğrenmek demektir.

Kimse kendini bu savaşıma adayanlar kadar yüksek duygulara sahip değildir, yoksa kendilerini nasıl adayabilirlerdi? Aynı zamanda kimse bu duyguların, onlarsız iyiniyetin ancak cehennemin yolunu döşeyebileceği mantık ve bilgi ile çeliştiğini öne sürdüğünde onlar kadar canlı tepki gösteremez.

Ve eğer bu yaşamı ve kavgayı yaşamış olmak kadar güzel ve onurlu hiçbir şey yoksa, bu, onun amacının büyüklüğünden ve bu uğurda yürek ve zeka gerektiğindendir.

(*) Stendal'in romanlarına konu olan kahramanın bir özelliğine çağrışım yapıyor. -ç.

12

BİRLİK VE AÇIKLIK

Bu yazı dizisi boyunca işlemek istediğimiz konu çok geniştir. Elbette bu konuda daha birçok şey söylenebilir ve bu konuya dönmeye kuşkusuz fırsat bulacağız. Buna karşın, bu alanda ortaya çıkan başlıca sorunlar üzerine bütünsel bir görüş edinebilmek için yeteri kadar inceleme yaptık sanıyorum.

Aldığımız sayısız mektup, uygun tepkiler ve birçok CGT örgütü ile militanının, okuyucularının, cesaretlendirmeleri bunu doğruluyor: kafalarda olan gerçekten de bu sorunlardır, genellikle heyecanla tartışılan da tam anlamıyla budur. Bu sorunlara temelden, olanak bulduğumuz ölçüde basit ve açık biçimde, önemli hiçbirini atlamadan ve tüm içtenliğimizle yaklaşmaya çalıştık. Eğer bu, belli bir oranda düşüncelere ve verimli tartışmalara katkıda bulunabilirse, kuşkusuz daha şimdiden küçümsenemez bir sonuç olacaktır.

★

Bence esas olgu, milyonlarca işçinin -ve diğerlerinin- ve özellikle de gençliğin bu kadar önemli sorunları düşünmesi ve herşeyin temeli üzerine kendi kendilerine soru sormasıdır.

Yaşam güçlüklerinin ve gelecek kuşkusunun toplumun temel örgütlenmesinde yatan derin kaynakları olduğu hissediliyor. Herkes bu toplumun neresinin bozuk olduğunu, yerine ne koymak gerektiğini ve buna nasıl ulaşılacağını anlamak istiyor.

De Gaulle ve yandaşlarının sözettiği «melankoli», «ruhlardaki kötülük», kapitalizmin görünürdeki sorunundan başka birşey değildir. O bile, açık olarak kararlaştırılmış ve formüle edilmiş değildir.

Ama bu, olağanüstü güzel ve çok önemli bir iş! Buna benzer düşüncelerin işçi sınıfının ileri bölümünün dışında,

şimdiden bu kadar önemli kitlelerin beyninde yer etmesi köklü değişimleri gerçekleştirmek için koşulların olgunlaştığının yadsınamaz işaretidir.

Bugün geldiği noktada, bu sorunları olaylarla ortaya çıkaran kapitalizmin kendisidir. Bu sorunları o çıkarır, ama cevap verecek olan o değildir.

★

Bu, sermayenin yöneticilerinin, bunu hiçte nezaketle kabul edebilecekleri ve yolu, kusursuz bir bulvar gibi açacakları anlamına gelmez. Tam aksine yaşamlarını sürdürmek için azgınca her yola başvuruyorlar.

Bunun için De Gaulle ve sadık yandaşları, işçilere, büyük kapitalist ayrıcalıkların siyasetinin sert gerçekliklerini örtecek bir duvar bile olamayan «katılma» üzerine, gülünç kuruntular ve düşler vererek onları yoldan çıkartmak için herşeyi bulandırmaya çabalıyorlar. Günümüzde birkaç örneğini gördüğümüz tehditler ve beraberindeki demagojik sözcük; aba altından sopa.

Burjuvazinin başka bir fraksiyonu ise bunu alabildiğine destekledikten sonra daha parlak renklerle boyamayı umut ettikleri, daha az gerici olmayan yedek bir çözümü etkin olarak hazırlamayı öne sürüyor.

Diğer yandan böyle bir akımın yükselmesi mutlaka toplumsal bilince ulaşan ve savaşıma katılan yeni güçlerin bir bölümünün deneysizliğini ve sabırsızlığını da kapsayacaktır. Bazıları, ne yaptığını çok iyi bilen her çeşit serüven arayıcısının kullanmaya uğraştığı da budur.

Bunların bölücü eylemlerinin, hareketteki halk güçlerinin vazgeçilmez toparlanmasını engellemekten başka bir etkisi yoktur. Ve böylelikle pratikte gericiliğin oyununa düşüyorlar.

Dolayısıyla bizim, uygun gelen tüm girişim duygusu, cüret ve kesinlikle işçilerin kararlı savaşımını yönetirken, açıkça görmelerinde ve ne yandan gelirse gelsin onların çıkarlarına ve ileriye doğru yürüyüşlerine zarar verebilecek herşeye karşı kendilerini korumalarında yardımcı olmamız mutlak

bir gerekliliktir. Bunu yapmakla CGT ve örgütleri yalnızca kendi görevlerini gerçekleştiriyorlar.

★

Aradan bir sorun ortaya çıkıyor. Kazanmak için işçi sınıfı kesinlikle birleşmek zorunda. Sendikal örgütlerinin eylem birliği, onun için gereklidir. Oysa bunların ortaya çıkan temel sorunlar karşısında aldıkları yer aynı değil, bunu herkes biliyor. Diğer merkezlerin yöneticilerinden bir kısmı bunda: «eh! gördüğünüz gibi birlikte davranabilmek için anlaşamıyoruz» diyebilmenin kanıtını buluyor.

Soruyu aksi yönde soran işçilere de rastlanıyor: «sınırlı amaçlar için birlikte davranılabilse, değişik düşüncelere sahip olduğumuz sorunları sakıncasızca tartışamaz mıyız?»

Niçin yapamıyalım? Bundan nasıl kaçınılabilir? Bu yazıların önemli kısmı, FO'nun ve özellikle CFDT'nin ileri sürdüğü bazı düşüncelerin tam aksini söylüyor. Yazılar iki aydan beri yayınlanıyor ve bu süre içinde 11 Mart gibi çok önemli bir ortak hareketi hazırlayıp, gerçekleştirdik. Bundan kim rahatsız oldu?

Her zaman söylediğimiz gibi; önemli olsa bile düşünce ayrılıkları, zaten ortak olan amaçlar -sınırlı da olsa- ve en başta işçilerin acil istemleri için anlaşmanın ve ortak bir eylemin reddini haklı çıkaramaz. Bu, sendikaların birinci görevidir.

Daha iyisi, bu eylem birliği gerçekten varolan ayrılıkları aşmak için daha uygun koşullar yaratır. Çünkü bu durumda sert kavgalar edip birbirimize karşı duracağımıza, üzerinde anlaşamadığımız sorunları içtenlikle, açık olarak, aynı zamanda kardeşçe tartışabiliriz.

Çünkü bu sorunlar gerçekten de var, işçiler arasında tartışılıyor ve onların milyonlarcasının kafasını kurcalıyor.

Bildiğimiz gibi sınıf savaşımı bir **k i t l e** savaşımıdır. Ve onun bir parçası olan birlik için savaşım da bir **k i t l e** savaşımıdır. Tüm bunlar, birliğin gerçekleşmesinde kendi payına düşeni yapabilmeleri ve kavgayı doğru yürütebilmeleri

için ,işçilerin kafalarında açıklık sağlayacak çabalar harcamadan yürümez.

★

Örneğin, sözünü ettiğimiz gerekli koşulların ve herşeyden önce büyük üretim ve değişim araçlarıyla devlet iktidarının doğasıyla ilgili olanları görmeden, sınıf savaşımından, belirleyici fetihlerden ve toplumun değiştirilmesinden sözetmek olanaksızdır.

İşçilerin, bu konuda açık bir görüşe sahip olmaları çok gerekli. Biz kendi düşüncelerimizi sergiliyoruz. CFDT'deki arkadaşlar sanki bu sorun yokmuş gibi konuşuyorlar. Eh! biz şimdiden olanaklı ortak adımları atarken bu konuyu tartışmaya hazırız.

★

Sonuç olarak, sorunun çoğu -hatta özü- işçilere, onların arzularına, eylemlerine, birlik için savaşımlara sağladıkları desteğe bağlıdır. Hiçbir engelin dayanamadığı durumları yaratanlar onlardır.

İşte bunun için gerekli açıklığı sağlayarak ve otoriteyle CGT'nin örgütlü güçlerini zorlayarak onların rollerini oynamasına yardımcı olmaya bu denli önem veriyor.

Karmaşık bir kavgayı karşımıza ne çıkarsa çıksın güvenle yürütüyoruz. Çünkü, işçi sınıfının inancına güveniyoruz. Çünkü, önemli işçi kitleleri üstün bir güç, bilinç, örgütlenme sağlamışlardır. Çünkü, onların çıkarlarına ve sınıf ideallerine uygun düşen dönüşümleri dayatmayı sağlayacak yeni koşullar yaratılıyor.

Bunların başarıya ulaşacakları zaman gelecek.

Bu 12 bölüm İ ş ç i Y a ş a m ı'nın 4 Şubat - 23 Nisan 1969 Tarihli 1275-1285. sayılarında yayımlandı.

13

CGT? DEMOKRATİK BİR KİTLE VE SINIF ÖRGÜTÜ

Bir sendika nedir, işçiler neden böyle bir mücadele aracını yaratır, bu örgüt nasıl işler ve bunda uygulanan demokrasi nedir?

Öğrenci dergisi **«Yeni Aydınlık»**, bu soruları aşağıdaki röportajda Henri Krasucki'ye sordu

Mayıs-Haziran'dan sonra sendikaların yerleri ve mücadeleleri biliniyor. Bilmezlikten gelinemiyor. CGT işçi sınıfı içinde belirleyici bir rol oynuyor. CGT'nin deneyinden ve tarihinden hareketle: onun gücünü nereden aldığı, Fransa'da işçi sınıfının ve örgütlerinin gücünün nasıl açıklanacağı konusunda ne söylenebilir?

HENRİ KRASUCKİ — CGT kendini bir kitle örgütü, bir **sınıf** örgütü, demokratik bir örgüt olarak tanımlıyor. Onun üzerine oturduğu **temel,** her sendikanın olduğu gibi, onun da varlığının temeli ideolojik bir birliğin değil ortak çıkarların varlığıdır. Elbette bir işçi sendikası için ortak çıkarlar sınıf savaşımının gerçekliklerine dayanır. Siyasi bir partiden en azından benim anladığım anlamda, saflarında temsil ettikleri toplumsal sınıf ve tabakalarının tamamını hatta çoğunluğunu bile değil, yalnızca en ileri bölümünü toparlamayı amaçlayan bir siyasi partiden farklı olarak sendikalar, aralarında çok değişik siyasi tercihler ve ideolojik ayrılıklar olan -gerçekte de vardır- ama çıkarları aynı, herkesi toparlamayı amaçlarlar.

İşçiler tüm diğerlerinden daha güçlü bir gerçeklik temelinde toparlanırlar: işçiler olarak sömürüldükleri ve ayrı ayrı alındığında patronlara, bütünlüğü içinde ise patronlar düzenine ve onların hizmetindeki devlete karşı çıkarlarının korunması gereği olgusu.

Biz sendikayı, yalnızca işçilerin en bilinçlilerini toparlayan bir **örgüt** olarak anlamıyoruz. Görevini yerine getirebilmek için bir sendika tüm ilgililerin olanaklı olan en çoğunu toparlamayı başarmalıdır. İlke olarak ise kesinlikle bunların tümünü toparlamalıdır.

İdeolojinin, sendikanın varlığı hatta üye olunması için bile kıstas olmaması elbette ideolojik savaşımın olmadığı anlamına gelmez...

H.K. — ...Pek tabii, sendikanın faaliyetinde ideolojik yönler de vardır. Bunlar sendikanın kuruluşunun temeli olan çıkarlarla ilişkilidir.

Örneğin işçi sendikasının temel görevi, en başta ve sürekli olarak, işçilerin ekonomik istemlerini savunmaktadır. Ancak bu, kapitalist toplumun koşulları içinde olduğundan, bu toplumun gerçeklerinin bilinmesini zorunlu kılar.

Sınıf savaşımı üzerine görüş sahibi olmak gerekir, kapitalist toplumda varolan sınıfların ilişkilerinin doğasını kavramak gerekir. Ve bir dizi ekonomik ve toplumsal sorun konusunda belirli bir tavır gerekir. Tüm bunların ideolojik bir görünümü vardır.

Üstelik bilmezlikten gelmenin ikiyüzlülük olacağı politik sorunlar vardır. Örneğin işçilerin çıkarları için mücadelelerinde yalnızca patronların belirli bir siyasetine değil, ama tüm devlet, hükümet vb. aygıtına çarptıklarını ve bunun sonucunda bu sorunlar üzerinde tavır almaya itildiklerini bilmiyormuş gibi yapmak olanaksızdır.

Meslekî istemler için savaşım, kendiliğinden kapitalist sömürünün kaldırılmasına yolaçmaz. Sorunun temeli, açık siyasî görünüm arzedenlerin değişikliklerini gerektiriyor.

Sonuç olarak, ideolojik sorunlar yok değil. Ancak, sendikal bir örgütün uzmanlığı sınırları içinde ve herşeyden önce çıkar birliğine dayanan bir kitle örgütü olan bu örgütün niteliği de hesaba katılarak.

Bu basit ve açık olarak, örneğin, bazı sorunların bir kenara bırakılması demektir.

Bir sendikal örgüt felsefi sorunlar üzerine tavır ala-

bilir mi? Hayır. Çünkü orada materyalist veya idealist anlayışlı, allaha inanmayan veya inançlı işçilerin tümü yaşamak zorundadır. Sendika bu sorunların kotarıldığı hatta tartışıldığı bir yer değildir.

Siyasi sorunlar konusunda ise sendikanın tavır almasını gerektirenlerle gerektirmeyenlerin, hatta sendikanın birliğini bozmadan ilgilenmesi olanaksız olanları ayırabilmek gerekir.

Örgütün niteliği ve ortak yaşamın gereğini, sürekli biçimde gözönünde bulundurmak gerekir. Bunu olanaksız kılmaktan kaçınılmalıdır. CGT'de her sanayi dalından ve her meslekte olağanüstü çeşitlilik gösteren, işçileri toparlayan örgütlere rastlanır: bir meslekten diğerine, bir sanayi dalından diğerine, kategori çeşitliliği, kafa yapısı, deney çeşitliliği, yaşam düzeyi çeşitliliği, düşünsel çeşitlilik...

Demek ki, ortak çıkar sorunları üzerinde gerekli tercihleri yaparken, doğru ve gerekli olduğu zamanlarda kaçamaksız tavır alırken, kafamızda sürekli bu soru işaretini taşımalıyız.

Demek ki, CGT yalnızca en bilinçlileri ve en devrimcileri değil, tüm işçileri toparlayan örgüttür. Öyle ise kendisi nasıl devrimci olabiliyor?

H.K. — Bize göre devrimci olmak yalnızca devrim üzerine ateşli söylevler verebilmek değildir. Devrimci olmak kapitalist sömürüye karşı, kapitalizmin kendine karşı toplumun değişimi için savaşımda büyük kitleleri ve herşeyden önce büyük işçi kitlelerini etkin olarak toparlayabilmektir.

Bu savaşımda sendikaları, işçi sınıfının önündeki tek güç, tek örgütlenme biçimi olarak kabul etmiyoruz. Ama sendikaların önemli bir rolü vardır ve bunu ancak, işçi sınıfının büyük kitlelerini bağırlarında, etkileri altında toparlamayı başarabildikleri ölçüde oynayabilirler.

Sendikal hareketteki devrimci anlayış, bugün Fransız sendikal hareketinde egemen olan anlayıştır, ama bu, her zaman böyle olmadı.

Sendikal hareketin tüm tarihi, CGT'nin kendi tarihi, sen-

dikal hareketin çelişkili anlayışlarının yoğun bir düşün savaşımının tarihidir.

Sendikal hareketin anarko-sendikalist akımın egemenliğinde olduğu bir dönem oldu. Bu eskidendi. Bazıları bunu tekrar moda etmeye çalışıyor. Bu yarım yüzyıl öncesinin, temel olarak, Birinci Dünya Savaşı öncesinin öyküsüdür.

Sendikal hareketteki devrimci anlayış bizde, özellikle, devrimci lafazanlığıyla, bol jestleri, Birinci Dünya Savaşının patladığı o belirli anda, kutsal birliğin içinde erimeye dönüşen anarko-sendikalizm deneyleri sonucunda gelişmiştir. Ama sendikal hareket aynı zamanda reformizm ve sınıf işbirliğinden de kuvvetle etkilenmiştir.

Reformizm hangi dönemde çoğunlukta idi?

H.K. — Çoğunlukta mı? Bu daha karışık bir işti. Reformizmin oldukça önemli bir etkisi oldu. Özellikle emperyalizm olgusunda öznel kökleri vardı. 1914'te kutsal birlik tarafına geçen, örneğin Jouhaux gibi bir dizi anarko-sendikalist yönetici sonradan sınıf işbirliği taraftarlarının saflarını genişletti.

1. Dünya Savaşı ve Ekim Devrimi, Fransız işçi sınıfı için belirleyici bir deney oldu ve sınıf savaşımı temeline dayanan toplumun değiştirilmesini amaçlayan bir sendikal hareket kurmanın olanaklı olduğunu gösterdi. Hem sınıf işbirliği anlayışından hem de sadece jestlere dayanan yüzeysel ve etkin olmayan herşeyden yani anarko-sendikalist savlardan sıyrılmış bir hareket.

Bu anlayış şimdiki haliyle CGT tarafından temsil ediliyor. Bu, öncelikle sınıf savaşımıyla ilgili bir tavırla yani sendikal hareketin ereğinin, temel amacın, ancak işçi sınıfının kapitalist sömürüden kurtuluşu biçimindeki bir bilinç açıklığıyla tanımlanabilir.

Bu amaca, ancak, sendikal örgütün büyük işçi kitlelerini acil çıkarları temelinde ve genel çıkarları açısından toparlayabildiği ölçüde ulaşılabilir. Bugünün CGT'si budur, sendikal hareketteki devrimci anlayış da budur.

Toplumun değiştirilmesi için savaşım, işçilerin bir azın-

lığı ile değil, onların milyonlarcasını kazanarak ve bu değişimden öznel çıkarları olan diğer toplumsal güçlerle vazgeçilmez bağlaşıklarını sağlayarak başarıya götürülebilir. Buna ulaşmak için nelerin gerektiğini kavramak gerekir. Düşün savaşımından söz ediyordum. Bu, sendikal hareket tarihinde değişmeyen bir ilkedir. Bu savaşım birçok biçimde kavranılıp sürdürülebilir.

Biz bunu işçilerin, emekçi katmanların ve örgütlerin elenmesi yoluyla sürdürülebilecek bir savaşım olarak anlamıyoruz.

Düşün savaşımı, bu biçimde sürdürüldüğü zamanlarda, kendini, örgütün daraltılması ve ayrılıklar biçiminde gösterdi, bu da işçi sınıfının tümü için zararlı idi. Zaten bu biçimde davrananlar hiçbir zaman devrimci anlayıştaki militanlar değildi. Bunlar, aksine ona karşı çıkanlar, yeni bir anlayışın yükselişinden korkanlar, sorunu eleyerek yola koymayı öne sürenlerdi.

Biz, CGT de tartışmaları —gerekli olduğu zaman— aynı örgüt içinde birliğin sürdürülmesi kaygusuyla sürdürmenin olanaklı olduğunu düşünüyoruz. Bu, elbette çoğunluğun kararlarına saygıyı gerektirir. Çünkü kararlar olmadan etkin bir örgüt de olamaz. Ama bu, aynı zamanda ters yönde, büyük ölçüde hoşgörüyü, tartışma ve anlayışı şart koşar. Bu ancak felsefî ve siyasî anlayışları, hatta sendikal anlayışları bile değişik olan insanların birlikte yaşamasını ve hareket etmesini sağlayan temelin ortak çıkarlarına dayandığı düşüncesini gözden kaçırmama koşuluyla olanaklıdır. Bu sınırlar içinde örgütsel birliği sürdürmek her zaman olanaklıdır ve bu durumda gerekli tartışmalar yapılabilir. Bu tür sorunları çözümleyebilmek için esas olan birliğin sürdürülmesi isteği ve gerçekten bir kitle anlayışı, demokratik anlayış olan sendikal hareket anlayışıdır.

CGT'nin nasıl «işlediğini» olgularla belirtebilir misiniz? Örneğin Mayıs - Haziran'da işçilere, işletmelerdeki eylem biçimlerine kendilerinin karar vermesini söylediniz. En başta öğrencileri ilgilendiren diğer bir örnek: bir sendika kongresi demokratik olarak nasıl hazırlanır?

H.K. — Arada sınıf savaşımını ateşli, karmaşık bir savaşa benzetirler. Bu esasında temelsiz bir benzetme değildir. Ancak bu savaş ordularla yürütülmez ve zaten işçi sınıfı kelimenin askerî anlamında bir ordu kurmaz.

Gruplardan, kurmaydan, mertebelerden, talimatlardan ve daha bilmem nelerden sözediliyor. Ama gerçekte işçi sınıfı en başta değişik insanlardan meydana gelmiştir. Öyle ise biraz önce anımsattığımız nedenlerden dolayı gücümüz ancak işçilerin bilincine dayanabilir.

Adına layık, yani kitlevî nitelik taşıması ve herkesi toparlamaya çalışması gereken bir sendikal örgüt, demokratik, alabildiğine demokratik bir iç yaşamı olmadan anlaşılamaz.

Çağımızın en önemli sorunlarından biri, kararlarda söz sahibi olunması gereğidir deniliyor. Ve bazı sosyologlar, hem de burjuvazinin yakın çevrelerinin kararların alınmasından uzaklaştırıldıkları olgusundan dolayı kapitalizmle giderek büyüyen çelişkilerini açıklıyorlar. Derin açıklaması daha temel bir düzeyde üretim araçlarının özel mülkiyetinin büyüyen yoğunlaşmasında yatsa da burada gerçekten varolan bir olay var.

Zaten işçi sınıfı için bir sendikal örgütün kendi malı, kendi sorunu olabilmesi için, doğal olarak çıkarlarını iyi savunması, güvenilebilmesi, onun ruh halini iyi belirtmesi gereği açıktır. Bu da işçi sınıfının söz hakları olmasını şart koşar. Ne bir grev ne de başka bir savaşıma ilgililerin onayı olmadan karar verilemez.

Bunun için CGT'nin gücü örgüte en geniş demokratik niteliği sağlayabilmek için verilen sürekli uğraşa dayanmaktadır.

Bundan neyi anlamak gerekir? Bundan, örgütün üyelerine uygun düşen amaçları olmasını analamak gerekir. Ama eğer bu amaçlar tartışılmadıysa ve eğer işçiler, bu amaçlar üzerine yalnızca düşüncelerini bildirmek için değil ama karara katılmak için konuşturulmuyorsa, bu, üyelere nasıl uygun düşer?

Ve bu, amaçları olanaklı kılacak örgütlenme biçimleri,

çalışma yöntemleri ve ortak yaşam anlayışı olmadan nasıl anlaşılabilir? Bizim, örneğin, işletmelerde sendikal örgüt kurma ve ona belirli bir yapı kazandırmak için bu denli ısrar etmemizin nedeni budur. Bunu, işletmelerde sendika kurma hakkını sağlayan yasa olmadan da dolayısıyla birçok işletmede baskı tedbirlerine ve eziyetlerine karşın, gizli veya yarı-gizli koşullarda bile kurduk. Sendikal özgürlükler yasasıyla bu daha da kolaylaştıysa da, durum hâlâ çok eşitsiz ve sendikacı uyanıklığını gerektiriyor. Örneğin, —eğer belli bir önemdeki işletmeyi ele alıyorsam— orada seçilmiş bir yönetimi olan ve atelye, servis veya büro, yani en küçük çalışma birimindeki organlara dayanan bir sendikaya veya sendika bölümüne (ismi değişebilir bu belirleyici değildir) sahibiz. Bu da daha gerçekçi, daha yoğun bir sendikal yaşam sağlıyor. Çünkü sendika üyelerine daha yakın ve üyeler de sorumlu organlarına daha yakın oluyorlar. Daha çok kişiye sorumluluk vermeyi sağlayan da budur.

Kongre nasıl hazırlanır?

H.K. — Kongrelere gelince, iş nasıl yürüyor? Ulusal Büro, ardından da önceki kongre tarafından seçilen yönetim komisyonu yönlendirici bir belge hazırlarlar.

Bu belge kongreden birkaç ay önce tüm sendikalara gönderilir, yayımlanır ve CGT'nin tüm organlarında, sendikalar toplantılarında, sendikal kurullarında geniş bir tartışma açılır. Bu tartışmalar herkese açıktır ve «halk»a da açık bir tartışma kürsüsü vardır. Önerilen yönlendirmeleri tartışmak için CGT'nin tüm basın araçları kullanılır. Sendikalar, delegelerini bu tartışma temelinde belirleyip görevlendirirler.

Sendika demokrasisi konusunda önemli olan bunun örgütün kitle niteliğini sağlamasıdır. Bu demokrasi, değişik biçimde düşünen insanların tartışmalarını —kendi başına bir amaç olmasa da— anlaşmazlarsa çatışmalarını sağlarken ortak noktalarını aramaya ve dolayısıyla uygun amaçlarını belirlemeye olanak verir. Bu, örgütte varolan değişik düşünce akımlarını karşı karşıya getirmeyi değil, onları örgüt

işlerinin yönetiminde birleştirmeyi, eğilimleri homojen olmayan örgütün gerçekte ne olduğunu, üyelerinin ne olduğunu, çeşitliliklerine göre temsil edebilecek yönetimlere sahibolmayı getirir.

Bu, sonuç olarak birliği sürdürme arzusunu ve örgütün özgürlüğüne saygıyı gerektirir.

Böyle bir örgüt ancak, küçük dükkâncı ve üçkâğıtçı anlayışların olmamasına özen göstererek ve tartışmanın özgür olduğu açık bir örgütlenme sağlayarak sürdürülebilir. Ve bir kere karar alındığında ona uyulur. Ancak, özellikle nazik sorunlar üzerinde ortak yaşamı olanaksız kılmayacak kararlar almak çok büyük bilgelik gerektirir.

Size sormak istediğimiz başlıca sorunları bitirdiğimi sanıyorum. Şimdi daha güncel, ekonomicilerin dediği gibi «konjonktürel» birkaç soruna yaklaşmak istiyoruz. İlk sorun şu: tekellerin sömürü mekanizmasında devlet, giderek büyüyen bir rol oynuyor. Bu durumu ve bunun sendikacılık açısından getirdiği sonuçları nasıl değerlendirebiliriz?

H.K. — Devletin giderek büyüyen rolünün yeni sorunlar çıkardığı doğrudur. Ama bu, meslekî istemler için eylem'in ne doğasını, hatta ne de yerini değiştirmez. Meslekî istemler için eylem, işçiler tarafından ve sömürüldükleri yerde yapılır. Sonuç olarak sömürünün doğrudan, denilebilirse klasik sorunları aynıdır. İşçi sınıfıyla patronlar arasındaki temel çıkar çelişkileri, en hissedilir ve sürekli biçimde işyerinde ücret ve çalışma koşulları, yani işin süresi, güvenliği, ve düzeni konularında kendini gösterir.

Yeni olan, devletin oynadığı rolden dolayı yeni istemlerin eklenmesidir. Örneğin bütçe, devletin artı-değeri kapitalistlere dağıtmasının başlıca araçlarından biri olduğundan, vergiler geçmişe göre daha da ağırlaşıyor, tek tek kişilere daha ağır geliyor ve daha büyük sayıda ücretliye dokunuyor. Bundan dolayı sınıfsal vergilendirme sistemine karşı savaşım daha büyük bir önem kazanıyor. Ancak varolan ulusallaştırmaları kullanış biçimi ve daha genel olarak tüm ekonomik ve toplumsal siyaset gibi devletin ekonomik

rolüyle ilgili başka sorunlar da var.

Bu, sorunun bir yönü. İkinci bir yönü daha var.

Birkaç yıldan beri CGT, tekelci devlet kapitalizmi olgusundan kaynaklanan yeni koşulları ve özellikle de devlet tekellerinin, amaçlarını gerçekleştirmek için, ücretliler karşısında bütünsel ve tümden bir siyaset izlemek zorunda kalışlarını ve bunun da daha geniş nitelikte karşı karşıya gelme koşullarını yaratmada etkili olduğunu açıklama olanağını buldu. İstem ayrılıklarının sürmesini ve özel durumların ayrıcalıklı bir faaliyeti (meslekî istemler uğruna) haklı çıkarmasına karşın, tekelci devlet kapitalizmi olgusu işçilerin istemlerini büyük oranda birleştiren bir olgudur. Ülke çapında korkunç işçi kitlelerini birleştiren ortak çıkarların amaçlanması giderek önem kazanıyor. Bu amaçlar hükümetin ve patronların amaçlarını birleştiren bütünsel bir dirençle karşılaştığı için de daha genel nitelikte karşı karşıya gelişlere yol açıyor. Geçen sene olan tamı tamına budur ve yeni bir olgudur.

CGT ile CFDT arasındaki ayrılıkların kaynağı nedir?

H.K. — Şimdi, CGT ile CFDT arasındaki temel ayrılık yeni bir şey değil. Ta başından beri var ve hâlâ sürüyor. Bu, hiç kimse için sır değil. Bu ayrılık, CGT'nin sınıf savaşımı gerçekliğinin tanınması temeline dayanan bir örgüt olmasına karşın, CFDT'nin reformist bir anlayış üzerine kurulmuş olmasıdır. Esas olan budur, elbette başka unsurlar da buna eklenebilir. Ama temelde tümü buradan kaynaklanır. Değişik yönetim anlayışlarının ve işçi savaşımları perspektiflerinin varoluşlarına bu yol açar.

CFDT, tekellerin üretim araçları üzerindeki egemenliğine saldırmadan ve siyasî iktidar sorununu ciddi biçimde koymadan kapitalizmi iyileştirmeyi umuyor. Bu, birlikte yönetim, özyönetim, sendikal iktidar gözboyayıcılarını da açıklıyor. Kapitalist işletmeyi yoluna koyma umudu kapitalist toplumun gerçekleri üzerine bir bilgisizlikten kaynaklanıyor.

CFDT'nin gerçekte bugüne dek sol güçlerin birliğine karşı oluşu da bu nedenlerledir. Herşeyin üzerine anti-komünist anlayışlarını getiriyorlar ve merkezci bir çözüm arayan yöneticilerin sayısı da oldukça kabarık. Bu da onun, bu sorunlar üzerindeki tavrını açıklıyor. Ayrılıklar burada oluşuyor. Ama bu, somut olarak elbette savaşım aşamalarında değişik bir yönelimle kendini gösteriyor. Bunun örneğini Mayıs - Haziran'da gördük. O gün ortaya çıkan goşist eğilimler temel reformist tavrın aksini kanıtlama uğraşından başka birşey değildi.

Bütün bunlara karşın, bize göre, bu sorunları tartışabiliriz. Üzerinde ayrılıkların olmadığı amaçlar için birlikte davranırken, birer gerçeklik olan ve temel sorunlarla ilgili bu ayrılıkları örtbas etmekte yarar yok. Bu birinci nokta. İkinci olarak da, bize göre, demin de söylediğim gibi, önemli sorunlar üzerine ayrı anlayışlarımızın olması, birçok sendikanın varlığını haklı çıkarmaz. Sendika çoğulculuğu değişik anlayışların varlığının kaçınılmaz sonucu değildir. Yeter ki, azınlıkta iken bile bu anlayışlar dayatılmak istenmesin.

Bu tartışmayı sürdürürken iki örgütte de aynı olan meslekî istemleri savunmak için eylem birliğini neden önerdiğimiz de açıklanmış oluyor. CFDT'nin bunu reddetmesi çok üzücü bir olaydır.

Bugünlerde bürolarda, atelyelerde, fabrikalarda Mayıs-Haziran'ın kazanımlarını korumak ve yeni başarılar kazanmak için CGT'nin insiyatifinde meslekî istemler için savaşımda güçlü bir hareket gelişiyor. Bazıları için bu, büyük Mayıs-Haziran hareketine ihanet olacaktır, işçi hareketinde bir gerileme olacaktır. CGT de «bir istemler listesini sallayarak» kendi kendini tatmin edecektir. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

H.K. — Biraz temel düşüncelerimiz üzerine dönmek istiyorum: sendikal örgüt ve onun rolü konusunda verdiğimiz tanımlamadan, sendikal faaliyetinin, temelinin, meslekî istemlerin en küçüğünden en büyüğüne kadar ekonomik ve

toplumsal istemlerin savunulması olduğu sonucu çıkıyor.

Bazı çevrelerde, bundan hafiflikle söz etmek, az veya çok, moda olmuştur. Bunlar, genellikle işçi kitlelerinin yaşam çevrelerini bilmeyenlerdir. Tüketim toplumuna en çok saldıranlar, bundan kolay vazgeçemiyecek olan azılı tüketicilerdir. Ancak, kitle olarak işçilerin sorunları onların sürekli uğraşılarını dile getirir, en ileri ile en gericilerinin, hepsinin, birleşebileceği esas temeli bunlar meydana getirir. Bu da sendikanın görevidir.

Herşeyi bir yana bırakalım, sendika özellikle bunun için kurulmuştur. Sendikaya, öncelikle ister biraz yüksek düzeyde genel nitelikte istemler, ister patron karşısında kişisel çıkarlar sözkonusu olsun çıkarlarını savunmayı sağladığı için girilir ve tüm sendikal yaşam, tüm sendikal kitle örgütü bu faaliyete dayanır. Bu ilke her koşulda geçerlidir. Yüksek düzeydeki genel amaçlar için büyük savaşımlarda bile kişisel istem, ücretlilerin yaşam ve çalışma koşullarını doğrudan ilgilendiren sorunlar geçerliliğini sürdürür. Ve bu sosyalizme geçiş ve sosyalizm koşullarında bile çok uzun süre için doğru olacaktır. Sendikalar başka koşullarda ortaya çıkacak olan bu görevi işçilerin çıkarlarının yani kişisel ve toplumsal çıkarlarını ve dolayısıyla yaşam ve çalışma koşullarının temel görevleri arasında tutacaklardır.

Bunu söyledikten sonra, sınıf savaşımını temel alan bir sendika, amaçlarını elbette acil isteklerle sınırlamaz. CGT bunu hiçbir zaman yapmadı. Ve şimdi her zamankinden az yapacak, çünkü bugün, işçileri birleştiren çıkarlar, yalnızca acil değil çok daha temel çıkarlardır. İşçilerin karşılaştığı tüm güçlükler kapitalist toplumun kendinden, kapitalist toplumun ücretli emeğin sömürüsü üzerine kurulmuş olması olgusundan kaynaklanır. Sonuç olarak toplumun değişiminde herkesten çok işçi sınıfının çıkarı vardır. Kuruluşundan beri CGT'nin esas amaç olarak, kapitalist sömürünün ortadan kaldırılmasını alışının nedeni budur.

Diğer bir deyişle CGT için kısa vadeli ve uzun vadeli savaşımlar, değil birbiriyle çelişmek, birbirlerinden güç alırlar. Gündelik savaşımlar olmadan büyük savaşımlar ola-

naksızdır. Bu, pencerelerini kapayıp sınıf savaşımının denklemini çıkaran bazı büyük «stratejist»lerin şemalarına her zaman uygun düşmüyor...

H.K. — Biz büyük sözcükler kullanmayı sevmeyiz. Son zamanlarda toplumsal savaşımın koşulları konusunda pek birşey bilmeden kendilerine «stratejist» adını verenlerin sayısı inanılmayacak kadar arttı.

Oysa toplumsal savaşım karmaşık bir gerçektir, öğrenilir. Tüm bilimler gibi bir bilgilenme konusudur. Toplumsal savaşım geçmişin deneyimini, sınıf savaşımının tarihini, işçi hareketinin tarihini ve günümüzdeki savaşımın gerçek koşullarını bilmeyi, bugün süren savaşımın koşullarını somut olarak çözümleme yeteneğini gerektirir. Kendiliğindenliğin erdemleri çok övüldü. Cahillik affedilebilir ama bir erdem de değildir. Öğrenmekten vazgeçilemez. Her bilim dalında olduğu gibi toplumsal savaşım konusunda da hiçbirşey öğrenmeden herşeyin bilinebileceği düşüncesinden veya yaklaşık bilgilerle, yüzeysel bir cilayla yetinmekten kurtulmak gerekir.

Bize değerli yardımlarını öneren «stratejist»lerden bir bölümü yalnızca yıldırım savaşını, boks diliyle söylersek nakavt'ı biliyorlar. Ancak yeni bir durum yaratmaktan, bir ilerleme gerçekleştirmekten, pozisyon kazanmaktan, kazanılan alanı elde tutmaktan daha büyük güçlüklerle daha büyük savaşımlar vermek için, kazanılmış dayanak noktalarından yararlanmaktan sözedildiğini hiç duymamışlardır. Buna önem vermezler...

Ülkemizdekine benzer bir burjuvazi karşısında, sınıf savaşımının ekonomik, toplumsal, politik, ideolojik her alanındaki alabildiğine değişik ve karmaşık koşulları anlayabilmek mutlak bir gerekliliktir.

Örneğin sendikal özgürlükler ve kazanılmış haklar konusunda... Diğer bir çoğu ile birlikte Mayıs-Haziran grevi işletmelerde sendika kurma hakkının daha önce varolmayan bu hakkın tanınmasını sağladı. Bunu kullanmak gerekir mi, gerekmez mi? Bu hakkı kullanmayı öğrenmek gerekmez mi? Bu hak, işçilerin örgütlenmesi bilinçlerinin gelişmesi ve

kadrolarının oluşması için daha iyi koşullar yaratıyor mu, yaratmıyor mu?

İşçi sınıfı 1936'da personel temsilcileri ve işgalden kurtuluş yıllarında ise işletme komiteleri kurma hakkını kazandı. Burada da önemli kazanımlar sözkonusu. Bunlardan yararlanmak mı gerekirdi, yoksa bunun işçi iktidarı olmadığını söyleyip küçümsemek mi?

Biz bu kazanımları büyük bir savaşım sonunda kazanılan ve daha iyi bir kitle çalışmasını, işçileri daha iyi bir biçimde toparlamayı, çıkarlarını daha iyi savunmayı sağlayan bir dayanak noktası, daha büyük sorumlulukların gerçekleştirilmesi için bir dayanak noktası, işçi sınıfının ve sendikal hareketin kadrolarının oluşacağı bir okul olarak gördük. Sınıf savaşımının geçmişte sağlamış olduğu ve bugün sağladığı demokratik kazanımları böyle değerlendiriyoruz. Yıldırım savaşı teorisyenleri bu tür konular üzerinde silahsızdırlar.

Devrimcilerle reformistler arasındaki ayrılık birincilerin reformları reddetmesi değildir. Reformist için reformların kendi başına bir amaç olması, devrimci için ise amacın, iktidarın ele geçirilmesi ve üretim araçlarının mülkiyetinin değiştirilmesi olduğu bilinerek, bunların ileriye gidebilmek için birer dayanak noktası olmasıdır.

Sözünü ettiğimiz bir takım «stratejistler»de, gerçekte herşeyin onlarsız hazırlanmasına karşın başa geçmek ve yönetimi ele almak istemi yok mu? Bunda çıkarları ne?

H.K. — Mayıs-Haziranda bu tür girişimlerin olduğu doğru. Aniden bize baş olmayı öneren ve işçi sınıfına bonkörce ayak olmayı hediye eden insanlar türedi. Bunun derin sınıfsal açıklamaları var.

Birçok gözlemci işçi sınıfının dışında bazı çevrelerin 48'leri düşlemesine şaşırdı. Bu, özellikle kuruntusal, gerçeklikten yoksun ve zamansız olarak değerlendiriliyor. Çünkü, işçi örgütlerini ve özellikle CGT'yi geçmişte donmuş kalmış görenler için 20. yüzyılın ikinci yarısının sorunlarını, geçen yüzyıl ortalarının yöntemleri, belgileri, düşünceleri ve hatta

biçimiyle çözmek gülünç. Ancak, sorunun esas yönü bu değil.

1848 neydi?

İşçi sınıfının, iktidarın kendisinden başkaları için ele geçirilmesinde vurucu güç olarak kullanıldığı bir burjuva demokratik devrimi. Balyozluk görevini yerine getirdikten sonra da şubatla haziran arasında dev bir provokasyonla açık savaşta kanla ezilerek acele fırlatılıp atıldı.

Bu açıdan 48'lerdeki gidişi incelemek yararsız değil. Bunun belirli tarihî koşullara uygun düştüğü doğrudur, unutulmaması gerekir.

İşçi sınıfının bu biçimde kullanılabilmesi için doğuş halinde, deneysiz, örgütsüz, yeterli olgunlukta kadrolardan yoksun ve sınıf savaşımı gerçekleriyle kendi çıkarları konusunda çok, çok az bilinçli bir sınıf olması gerekirdi.

1968 de bu tür hesaplar yapanların şanssızlığı işçi sınıfının bir zamandır olgunlaşmış ve kendisi için sınıf haline gelmiş olmasıdır. İşçi sınıfı bu duruma tam da 1848'den sonra, deneyimine dayanarak geldi. Sınıf çıkarları, savaşım vermeyi ve örgütlerini kurmayı kendi kadrolarını oluşturmayı öğretti. Deneyimini biriktirdi. Bu birikimini acı dolu bir yolun sonunda gerçekleştirdi ve kendisine yabancı olan «düşünür»lere kaderini terketme niyetinde değil. Zaten bunlardan işçi örgütlerine «aygıtlara», «sendika papazlarına» karşı, devrimci kırları öne sürenleri anlamak gerekir. Tartışılan, işçi sınıfının sınıf olarak rolüydü.

Oysa eğer, toplumun sosyalist dönüşümüyle ilgilenen tüm güçler toparlanmak isteniyorsa herşey açık olmalı. İşçi sınıfı bu dönüşümü tek başına gerçekleştireceğini öne sürmüyor. Orta sınıflar ve özellikle aydınlarla geniş bağlaşıklıklar kurmakta çıkarı var. Biz onların istemlerini gözönünde tutarak çıkarlarına ve özgürlüklerine saygı duyarak, bu bağlaşıklığı kolaylaştırmak için gerekli olan herşeyi yapacağız. Ama, işçi sınıfı da buna, kendi çıkarları temelinde, sınıfsal, dolayısıyla örgütsel bağımsızlığını koruyarak ve belirleyici toplumsal güç olmanın bilinciyle katılacaktır. Konuya tekrar dönme konusunda tüm umutlar, düştür ve başa-

rısızlığa mahkûmdur. Bu, yalnızca gerekli toparlanmaya zarar verir ve sorunları karmaşıklaştırır. 1848 üzerine özellikle öğrencileri ilgilendiren birkaç söz daha. İçlerinden biçoğu Mayıs-Haziranda, aşırılık ve provokasyonların varlığını kabul etmiyordu, onların tümü adına konuştuğunu öne süren kişilerce sözle temsil edildiklerini hiç mi hiç hissetmiyorlardı. Büyük çoğunluğu kurulması gereken üniversite konusunda tutkulu tartışmalara ve çalışmalara dalmıştı. Bu tartışmaların genellikle yapıcı ve verimli olduğu, bazı düşüncelerini aydınlatmaya yardımcı olduğu, yararlı olduğu bir gerçektir. Ancak bu tartışmaların öğrencilerin tüm enerjisini yutmaması gerekirdi çünkü savaşın merkezi bu değildi. Asıl olgu büyük iletişim araçlarının bundan söz etmemesiydi. Savaş başka alanlarda sürüyordu. Oysa konuşulan, görülen karışıklığı ve tüm provokatör faaliyetleri, yakılmış arabaları, zamansız «barikat»ları ve gereksiz çatışmalarıyla Sorbonne Üniversitesiydi. O günlerde süren kavganın gerçek alanında sahnenin önünü bunlar işgal ediyordu. Yeterli bir onay almadan öğrenciler adına çok fazla şey söyleyen, iktidarın oyununa gelerek öğrencilere olduğu kadar, işçi sınıfına ve demokratik hareketin bütünlüğüne ağır zarar veren bunlardı.

Bu, insana belli oranlarda 1848'in ünlü Lüksembourg Komisyonunun savaşın somut gerçekleri dışında yorum yapan ve Marks'ın «Luksembourg, madenleri altına çeviren taşı ararken, Kent Otelinde geçerli para basılıyordu» diye söz ettiği Louis Blanc'ı düşündürüyor. Benzetmedeki küçük ayrılıklar konusunda birçok söz söylenebilir, buna birşey demiyorum ancak, kendine saldırılmış kanısına varmadan bunun siyasî anlamının çıkarılmasını istiyorum. Bunu da kimse yadsıyamaz. Bu deney, üniversiteyi içtenlikle yenilemek, çıkarlarını savunmak, toplumu değiştirmek ve işçi sınıfıyla uyumlu bir kavga sürdürmek, eylemlerinin niteliğinin değişmemesini ve kendilerine laik örgütlerle temsilcilere sahibolmak isteyen öğrencilere yardım edip ürünlerini verebilir.

Kimse bunu onların yerine yapamaz ama, onlar bunu yapmaya tümüyle yeteneklidir. Gözükmeye başlayan da budur. Böyleleri, bizi babalık taslamaktan uzak, kardeş gibi, da-

yanışma içinde ve güvenilir bulacaklardır.

Nihayet, güncel amaçlar gibi daha önce işlenmiş bir kokonuya değgin son bir soru. CGT bir ulusal eylem günü örgütlüyor. Bazıları Mayıs ve Haziran'dan sonra bu ufak tefek işlerin yeri olmadığını öne sürüyor. Üniversitede UNEF'in ulusal bürosunu denetiminde bulunduran küçük grup, devrimci olmayacağı için, küçük istemler uğruna savaşmayı reddediyor. İyi ama devrimci bir «savaşım biçimi» nedir?

H.K. — Öncelikle devrimci eylemlerin devrimi amaçlayan eylemler olmayıp —bu bir iyiniyettir ama herkes bilir ki, cehennemin yolu bunlarla döşenmiştir— büyük işçi kitlelerini harekete geçirmeyi ve onları toplumun değiştirilmesi için savaşım yolunda ilerletmeyi sağlayan eylemler olduğunu söyleyeceğim. Dolayısıyla işçileri **etkin biçimde** toparlamaya ve **etkin olarak** ileriye götürmeye yetenekli olanlar bu eylemlerdir. Savaşım biçimleri üzerine tavrımızı buradan hareketle belirliyoruz.

Savaşım biçimleri sınıf savaşımının koşulları kadar ayrılık ve çeşitlilik taşır. Önemli olan bir eylemin düzeyi-hangi gerçek güçleri peşinden sürüklediği gözönünde bulundurulmadan tek başına düzeyi-değildir. Önemli olan, elbette, en yüksek düzeyde harekete geçirilen kitlelerdir.

«Geçen yılki grevlerden sonra herhangi bir eylem günü yapılamaz» demek ciddiyetten uzaktır.

Çok özel durumlar dışında (bugün varolmayan) bu önemde hareketler her üç veya altı ayda bir yinelenmediğine göre, bu süre içinde pek birşey olmayacaktır. Çünkü büyük hareketler bizim yaratabildiğimiz durumlardan doğarlar. Böyleçe bir kısır döngüye düşülür. Bu, pasifizme götüren bir mantıktır, pasifizm de yenilgiden başka hiçbir yere götürmez.

Gerçekte, koşullar buna izin verdiği hatta bunu gerektirdiği zamanlarda büyük çaplı savaşlar sürdürülür ve bu türden savaşların örnekleriyle daha karşılaşacağımızı sanıyoruz. Ancak, koşulları biz kendi keyfimizce belirlemiyoruz; savaşı, varoldukları biçimde, yalnızca bize değil düşmana da

bağlı olan, siyasî, ekonomik ve toplumsal gerçekler ve işçilerin gerçek durumlarından kalkarak yönetiyoruz.

Örneğin, bugün acilen kendini dayatan somut sorunlar, kazanılan satınalma gücünü korumak ve daha çözülmemiş önemli sorunları çözmektir.

Bu sorunlar için eylem biçimlerini ideal biçimde tanımlamıyoruz. Bu biçimler amaca, bu amaç için, içinde uğraş verilen koşullara ve işçilerin olanaklarıyla ruh hallerine uygun olmalıdır. Kısaca olasıya uygun olmalıdır.

Belirli bir zaman en yüksek uçlara ulaşıldığı gerekçesiyle daha basit savaşım biçimlerini reddediyorsak, o zaman savaşımı, büründüğü biçim ve götürdüğü yeri belirsiz, sonsuz bir merdiven gibi algılıyoruz.

Bu, gerçekçilikten uzak ve bundan dolayı son tahlilde pasifizme, teslimiyetçiliğe götüren bir tavırdır. Bu, temelde, işçi sınıfından onun yeteneklerinden kuşku duymak ve daha önemli kavgaların hangi koşullarda hazırlandığını bilmemektir.

CGT, kendi payına işçileri eyleme çağırıyor. Bu eylemin sorumluluklarını her zaman yaptığı gibi üzerine alıyor ve allah için kötü de yürütmüyor.

Yeni Aydınlık'ın şubat ve mart sayısında çıkmıştır.

SON SÖZ

BİÇİMLER DEĞİŞİRKEN TEMEL AYNI KALIYOR

Bu yazılar, 27 Nisan referandumundan önce baskıda.ydı. Haziran'daki başkanlık seçimlerinde yayımlanacaklar.

Onları tekrar okudum ve değiştirilecek hiç birşey görmedim ama eklenecek birkaç şey var.

De Gaulle'ün referandumda yenilgiye uğraması yeni bir siyasî ortam yarattı, işçi sınıfının ve demokratik güçlerin savaşımında yeni bir evre açtı.

Ancak bu savaşın içeriği değişmedi. Yeni çıkan sorunlara buradan kalkarak yaklaşmak gerekir.

★

Büyük burjuvazi bir kozunu yitirdi. 11 yıldır yaptığını artık saf biçimde ve kolaylıkla sürdüremiyor ama yeni kaynakları da yok değil.

Uzlaşmaz sınıf çelişkileri ve toplumsal güçlerin hareketi onun açısından herşeyi daha karmaşıklaştırıyor. Varlığını sürdürebilmek için yeni bileşimler aramak zorunda.

İşçilerin kitlevî ve kararlı karşı koyuşu, orta sınıfların giderek büyüyen hoşnutsuzluğu, referandumda «hayır»ın zaferini getirdi. Ve ekonomi ve finans beylerini yeni bir yüzle ortaya çıkmak zorunda bıraktı. Hatta iki değişik model sunmaları gerekiyor...

Üstelik büyük burjuvazinin saflarında bile çıkar çelişkileri gelişti. Kapitalist yoğunlaşma, işçilere ve orta sınıflara vurduğu kadar kapitalistler arasında da yoğun bir üstünlük savaşına yol açıyor. Başlıca dallarda uluslararası büyüklükte iki veya üç işletmeden daha çoğunun bulunmaması birçok —ve yalnızca küçüklerin değil— işletmenin daha güçlü malî gurupların vesayeti altına girdiği anlamına gelir. Bundan önceki dönemde bunun birkaç gürültülü örneğini gördük.

Eğer burjuvazinin fraksiyonları kendi içinde çatışıyorsa bu, siyasî nedenler yüzündendir: Orta sınıfların hoşnutsuz-

luğu daha iyi bir biçimde nasıl yolundan saytırılabilir, denetim altına alınabilir ve tehlikesizce sürdürülebilir? Kamuoyunun mümkün olan en önemli bölümü hâlâ nasıl daha iyi aldatılabilir?

Bu çatışmanın aynı zamanda **ekonomik** nedenleri de vardır: Burjuvazinin içinde yoğunlaşma ve çağdaş dünyanın gerekli kıldığı yeniden örgütlenmeler kimin yararına sürdürülecektir.

Bunu söyledikten sonra burjuvazinin içindeki bu rekabet işçi sınıfı için savaşımlarının koşulları konusunda belli sonuçlar yaratıyorsa da onları köklü bir biçimde değiştirmiyor: Her iki durumda da burjuvazinin tümüne ve onların çıkarlarına karşı bir siyaset yapmak sözkonusu.

Olaylardan birşeyler anlayabilmek için onların ardındaki siyasî güçleri, bu güçlerin temsilcilerini ve dolayısıyla onların, resmî açıklamalarının ötesinde bu açıklamaların gizlediği gerçek çıkarlarını her zaman belirleyebilmek gerekir.

Kapitalistler arasındaki çıkar çatışmaları, çok keskin olsalar bile, belirli bir dönemdeki güçler dengesine göre anlaşmalarla kesilebilir, silahlar bırakılabilir. Bu çatışmalar aile kavgaları çerçevesinde kalır. «Büyük ailelerin» kavgaları.

Eğer aksine işçi sınıfına ve halkçı güçlerin birliğine karşı durmak sözkonusu ise burjuvazinin fraksiyonları yüksek sömürücü sınıf çıkarları adına bir blok kuracak biçimde kendilerini ayarlarlar.

Yüksek burjuvazinin büyük siyasî manevralarının sınıfsal temelleri kalın çizgileriyle böyle ortaya çıkar. Birtakım işlemlerin nedenini esas ile ayrıntıyı karıştırmadan kavrayabilmek için işçiler açısından bunu anlamak yararlıdır.

★

Sol güçlerin vazgeçilmez birliğinin gerçekleşmesini önlemek için bazıları tarafından birbiri ardına öfkeli saldırıların yapıldığı görülüyor.

Bundan hoşnut olmayan işçilerin bu engellerin nedenleri

ve onları aşmanın yolları konusunda kendikendilerine sorular sormaları doğal.

Ülkenin ekonomik, toplumsal ve siyasî yaşamındaki tüm gerçek dönüşümlerin anti-tekel, anti-kapitalist bir niteliği olması ve hedef olarak finans beylerinin iktidarının temellerini alması gerekir.

Sudan nedenlerle geçiştirmeye fazla yer bırakmayan ve herkesi sorumluluklarıyla karşı karşıya bırakan bu durumu kapitalist toplumun kendi gelişmesi yarattı. Bir seçim yapmak gerekiyor ve bu seçimin sonucu çok uzaklara gidebiliyor.

Burjuvazinin, kargaşalığı yayma ve düzenin özünü koruyabilmek için yeni bileşimler arama çabalarını açıklayan da budur.

Bu, aynı zamanda gerekli birlikten kaçınanların kalın kafalılığını da açıklar.

Sorunun temeli bu adamların burjuvaziye karşı kararlı bir savaşıma girmekten çekinmeleri ve burjuvaziye güçlüklerini çözümlemede yardım etmeyi yeğlemeleridir.

Bunlar, işçi sınıfının rolünü reddetmekte inat ediyor ve bu rolün kenarda kalması gerektiğini öne sürüyorlar. Ayrıca işçi sınıfından piyadelik etmesini istiyorlar ama işlerin yönetiminde yasal etkilemelerini yapmasını değil.

Bazı kimseleri şaşırtsa da, 1968 Mayıs'ındaki Charlety harekâtıyla, 1969 Mayıs'ında Deferre-Mendès-France olayı arasında bünyesel bir ayrılık yoktur. Her iki durumda da söz konusu olan işçi sınıfından ve onun kararlı örgütlerinden duyulan kaygudur.

Gerçekten çağdaş toplumun çıkardığı ve bizim bundan önceki yazılarda ele aldığımız büyük sorunların tümü varlığını sürdürüyor. Hiçbir hile onları gizleyemez.

Ekonominin çağdaşlaştırılmasının, ekonomik yoğunlaşmanın gerekleri, işçi çalıştırma, eğitim ve yönetimin yeniden örgütlendirilmesinin sorunları ve bunlardan kaynaklanan daha birçokları her hükümete ve her rejime kendini dayatan gerçeklerdir. Bunlara göğüs germek gerekir. Tüm sorun, girişenin kim olduğu ve kimin çıkarına giriştiğidir.

Eğer bu, burjuvazi ise kullandığı hükümet biçimi ne olursa olsun, içindeki fraksiyonların kararlaştırdığı ayarlamalar neler olursa olsun, uygulamada bu sorunlara De Gaulle'cü iktidarla aynı yönden yaklaşacaktır. Yani kendi bencil çıkarları ve en yüksek kâr arayışı açısından. Dolayısıyla bu çözümler çapsız, tüm haksızlıkları, tüm toplumsal eşitsizlikleri sürdüren ve ağırlaştıran, işçi sınıfına, tüm emekçi katmanlara ve şehir ile kır orta sınıflarına yaşamayı çok ağır biçimde ödetmeyi amaçlayan çözümlerdir. Küçüklere karşı büyüklerin yararına çözümlerdir.

Aynı nedenler aynı sonuçları doğurur. Sonuç olarak sınıf savaşımı keskinleşerek toplumsal çatışmalar daha geniş çapta olacaktır.

Bu kaldırılıp atılamayaack sorunları ekonomik ve toplumsal ilerleme yolunda, ülkenin toptan gelişmesi, yaşam düzeyinin yükselmesi ve işçilerle halk kitlelerinin çıkarlarının savunulması yönünde çözümleyebilmek için, ekonomiyi elde tutan ve devlete egemen olan azınlığın korkunç gücüne saldırmaktan ve bizim kanıtlamaya çabaladığımız gibi esas kumanda kollarını onun elinden almaktan başka olanak yoktur.

Bu yolun dışında çıkış yolu yoktur.

Sendikal güçlerin birliğine tüm karşı çıkışlar bu olgunun bilinmemesinden bu kavganın sürdürülmesinin reddedilmesinden kaynaklanır. Bunun tersi olarak da sendikal birlik ancak bu amaç uğruna yani kaçamaksız bir sınıf temeli üzerine gerçekleşebilir, bundan başka anlamı da yoktur.

Aynı şekilde solcu güçlerin birliğinin reddedilmesi de bunu reddedenlerin bir bölümünün sürekli parasal güçlerle ve merkezci adı verilen «sağ»la işbirliği anlayışı içinde olmalarından kaynaklanır. Buna karşılık gerekli toparlanma ancak berrak bir biçimde tekellere **karşı** ve işçilerle halk kitlelerinin **çıkarlarına** yönelik açık bir temel üzerinde işlenebilir.

Ortak bir program ve bunun içeriği sorununun, aynı za-

manda buradan hareketle yasal ve gerçek bir bağlaşıklığın sağlanmasının bu denli önem kazanması bu nedenledir.

★

Hoşa gitsin veya gitmesin, işçi sınıfı bal gibi ortada duruyor ve kendi çıkarları uyarınca hareket etmesini sağlayacak bir olgunluk ve deneyimi, örgütlenme düzeyini kazanmış durumda.

Onun toplumdaki yeri, ekonomideki yerinden ve ülkenin toplumsal ve siyasî yaşamında oynadığı esaslı rolden kaynaklanmaktadır. Ülkemizde bugün varolan toplumsal güçler konusundaki gerçeklerin ve tarihin getirdiklerinin berrak bir biçimde yargılanması ona, gerçek çıkarların geniş biçimde onunkilerle birleşen diğer toplumsal tabakalarla siyasî bir bağlaşık kurma gereğini —ve sonuç olarak da bu güçlerin tümünü temsil eden örgütlerin birliği için uğraşmanın gereğini— söylüyor.

Toplumsal güçler arasındaki bu yakınlaşma ve bu birlik gerçekleşecektir. Çünkü bu, tümü için gereklidir. Bunu gerçekleştirmekten elde edilecek yarar, tek yönlü değil karşılıklıdır. Bu gereği dayatan yaşamın kendisidir.

Değişik bahanelerle bunu engellemeye çabalayanlar, işçi sınıfını zayıflatma ve bilinciyle örgütlenmesini geriye götürme, rolünü bir dayanak noktası düzeyine indirme gibi sakat düşlerin peşinde koşanlar, bunlar, bir kuruntunun ardından sürükleniyorlar. Bunların yaptıkları, herşeyi geciktirmekten, burjuvaziye birbiri ardına sonunu geciktirme olanakları vermekten ve gerici kurumlar için daha uygun ortam yaratmaktan başka birşey değildir.

Bununla birlikte yaşamın gerçekleri daha güçlüdür ve sonuçta, özellikle işçilerin sınıf örgütlerinin dirençli eylemleriyle tamamladıklarında kendilerini dayatabiliyorlar.

Açıkça belirlenmiş, ileri amaçlar için birlik yararına bu yaygın akım işte bu gerçeklerden ve savaşımın deneyiminden kaynaklanmaktadır. Bu akım şimdiden oldukça büyük yol aldı. Karşı konulmaz olabilmesi için daha da yükselmesi gerekecek.

Bununla en çok ilgilenenler işçilerdir. Çözüm büyük oranda onların insiyafitine, dirençliliğine, CGT gibi bu amaç için savaşan güçlere gösterecekleri desteğe bağlıdır.

Orta sınıfların önemli bir bölümü, De Gaulle'cülüğün, kendilerini tekellerin çıkarları uğruna feda ettiğini anladı. Bu yakınlaşmayı, karşılaşmaya ve sürekli bir bağlaşıklığa dönüştürmek sözkonusu. Çünkü yüksek burjuvazinin siyasetindeki çeşitlilikler ne olursa olsun bu siyasetler orta sınıflar için aynı derecede uygunsuz olacaktır. Nüfusun tüm çalışan katmanları karşılarına çıkan sorunları insanî ve uygun bir biçimde ancak işçi sınıfıyle birlikte çözümlemeyi umabilirler.

★

1968 Mayıs-Haziran grevinin verdiği kanıtları ve yarattığı sonuçları hiçbir manevra, hiçbir uygulama silemez. İşçi sınıfı güçlendi. Şimdi durumu daha sağlam ve ağırlığı daha fazla.

Eğer bunu unutan ve çağımızın toplumun karşısına çıkardığı sorunlardan kaçınabileceklerini sananlar varsa, bunlar ciddî düş kırıklıklarıyla karşılaşacaklardır.

Ereği toplumsal ilerleme, demokrasi ve işçilerin kurtuluşu olan karmaşık bir savaşımın getireceği özel durumlar neler olursa olsun belirleyici olgu budur.

SORUN YAYINLARI

«... toplumsal savaşım karmaşık bir gerçektir, öğrenilir. Tüm bilimler gibi bir bilgilenme konusudur. Toplumsal savaşım geçmişin deneyimini, sınıf savaşımının tarihini, işçi hareketinin tarihini ve günümüzdeki savaşımın gerçek koşullarını bilmeyi, bugün süren savaşımın koşullarını somut olarak çözümleme yeteneğini gerektirir. Kendilindenliğin erdemleri çok övüldü. Cahillik affedilebilir ama bir erdem de değildir. Öğrenmekten vazgeçilemez. Her bilim dalında olduğu gibi toplumsal savaşım konusunda da hiçbirşey öğrenmeden herşeyin bilinebileceği düşüncesinden veya yaklaşık bilgilerle, yüzeysel bir cilayla yetinmekten kurtulmak gerekir.

Bize değerli yardımlarını öneren «stratejist»lerden bir bölümü yalnızca yıldırım savaşını, boks diliyle söylersek nakavt'ı biliyorlar. Ancak yeni bir durum yaratmaktan, bir ilerleme gerçekleştirmekten, pozisyon kazanmaktan, kazanılan alanı elde tutmaktan daha büyük güçlerle daha büyük savaşımlar vermek için, kazanılmış dayanak noktalarından yararlanmaktan sözedildiğini hiç duymamışlardır. Buna önem vermezler...»